

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY

DIPLOMOVÁ PRÁCA

(magisterská)

2020

Bc. Ján Urbanský

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**HISTÓRIA PLAVECKÉHO ODDIELU ŠPORTOVÉHO KLUBU
POLÍCIE KOŠICE OD JEHO VZNIKU AŽ PO SÚČASNOSŤ**

Diplomová práca

(magisterská)

Autor: Bc. Urbanský Ján, Trénerstvo a management športu

Nadväzujúce magisterské štúdium

Vedúci diplomovej práce: Mgr. Filip Neuls, Ph.D.

Olomouc 2020

Bibliografická identifikácia

Meno a priezvisko : Bc. Ján Urbanský

Názov diplomovej práce : História plaveckého oddielu Športového klubu polície Košice od jeho vzniku až po súčasnosť

Pracovisko: Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra prírodných vied v kinantropológii

Vedúci diplomovej práce : Mgr. Filip Neuls, Ph.D.

Rok obhajoby práce : 2020

Abstrakt :

Predkladaná práca podáva ucelený obraz o histórii plávania v Športovom klube polície v Košiciach a to od jeho vzniku v roku 1961 až po súčasnosť. Práca poukazuje nielen na úspechy jednotlivých plavcov, ale aj na úspechy celého športového oddielu, ktoré by nebolo možné dosiahnuť bez odborného prístupu a skúseností trénerov. Základnou stanovenou úlohou už vo fáze prípravy bolo zozbierať čo najviac informácií a údajov a chronologicky ich zaznamenať.

Práca je rozdelená na jednotlivé obdobia, ktoré vypovedajú o činnosti plaveckého klubu. Výsledkom tejto práce je charakteristika celého obdobia existencie uvedeného športového plaveckého klubu a ucelený pohľad na jeho históriu spojenú s úspechmi a pádmi.

Kľúčové slová :

história, plávanie, Červená hviezda Košice, Športový klub polície Košice

Súhlasím s zapožičaním diplomovej práce v rámci knižných služieb.

Bibliographical identification

Name and surname: Bc. Ján Urbanský

Graduate thesis title: History of the Police Swim Club Košice, since its founding until the present

Submitted to: Palacký University Olomouc, Department of Natural Sciences in Kinanthropology

Supervisor: Mgr. Filip Neuls, Ph.D.

Year of submission: 2020

Abstract:

The presented thesis gives a comprehensive picture of the history of swimming in the Police Sports Club in Košice, from its inception in 1961 to the present. The work points out not only the successes of individual swimmers, but also the successes of the whole sports section, which could not be achieved without the professional approach and experience of the trainers. The basic task already set in the preparation phase was to gather as much information and data as possible and to record it chronologically.

The thesis is divided into individual periods, which tell about the activities of the swimming club. The result of this work is a characteristic of the entire existence of the above mentioned swimming pool club and a comprehensive view of its history associated with successes and falls.

Key words:

history, swimming, Red Star Košice, Police Sport Club Košice

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prehlásenie

Prehlasujem, že diplomovú prácu som spracoval samostatne pod vedením Mgr. Filipa Neulsa, Ph.D. Uviedol som všetky použité literárne i odborné zdroje a dodržal som zásady vedeckej etiky.

V Olomouci dňa 16. januára 2020

.....

PodĎakovanie

Ďakujem Mgr. Filipovi Neulsovi, Ph.D. za odborné rady pri tvorbe diplomovej práce a taktiež Ing. Jurajovi Skálovi za pomoc pri získavaní archívnej dokumentácie.

OBSAH

1 Úvod.....	11
2 Prehľad poznatkov	13
2.1 História plávania na Slovensku.....	13
2.2.1 Plávanie na Slovensku do roku 1848	13
2.2.2 Plávanie na Slovensku v období národnostnej totality (1848-1918)	14
2.2.3 Plávanie na Slovensku v Československej republike (1918-1939)	16
2.2.4 Plávanie na Slovensku v období vojnovnej Slovenskej republiky (1939-1945) ..	19
2.2.5 Plávanie na Slovensku v období obmedzenej demokracie (1945-1948)	21
2.2.6 Plávanie na Slovensku v období komunistickej totality (1948-1989)	22
2.2.7 Plávanie na Slovensku v období po páde komunizmu a v samostatnej Slovenskej republike (1990 až súčasnosť).....	24
3 Cieľ a úlohy práce.....	26
4 Metodika práce	27
5 Výsledky a diskusia (História plaveckého oddielu ŠKP Košice)	30
5.1 Náčrt histórie plávania v Košiciach	30
5.2 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1960-1981.....	31
5.3 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1982-1997.....	39
5.4 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1998-2018.....	44
5.5 Najúspešnejšia plavkyňa ŠKP Košice Zuzana Mimovičová	58
5.6 Kritéria hodnotenia športovej úspešnosti a ekonomicko-materiálne zabezpečenie oddielu plávania ŠKP Košice	60
5.6.1 Kritériá úspešnosti	60
5.6.2 Ekonomicko-materiálne zabezpečenie	61
5.7 Prehľad účasti plavcov oddielu ČH/ŠKP na vrcholných európskych a svetových podujatiach (1961-2018).....	62
6 Závery	68
7 Zhrnutie.....	70
8 Summary	71
9 Referenčný zoznam.....	72

Zoznam obrázkov

Obrázok 1. Priebeh najdôležitejších udalostí v histórii oddielu plávania ŠKP Košice

Obrázok 2. František Samuelli

Obrázok 3. Ernest Téглаšši

Obrázok 4. Štefan Kerestéši

Obrázok 5. Alexander Laskovský

Obrázok 6. Štefan Kočík

Obrázok 7. Milan Hrouda

Obrázok 8. Attila Töczík

Obrázok 9. Radoslav Sedlák

Obrázok 10. Silvia Rusinová

Obrázok 11. Michal Parnahaj

Obrázok 12. Miriam Takáczová

Obrázok 13. Radka Kandráčová

Obrázok 14. Peter Novysedlák

Obrázok 15. Július (Dady) Samuelis

Obrázok 16. Ivan Šulek

Obrázok 17. Carmen Mikušová

Obrázok 18. Jakub Mohlér

Obrázok 19. Juraj Skála

Obrázok 20. Zuzana Mimovičová

Zoznam skratiek a symbolov

ČH	- Červená hviezda
ČR	- Česká republika
ČsAPS	- Československý amaterský plavecký svaz
ČSFR	- Česká a Slovenská federatívna republika
ČSR	- Československá republika
ČSSR	- Československá socialistická republika
ČsŠK	- Československý športový klub
ČSTV	- Československý svaz tělesné výchovy
ČSZTV	- Československý zväz telesnej výchovy (rovnaký orgán ako predchádzajúci)
EYOD	- Európske olympijské dni mládeže
EYOF	- Európsky olympijský festival mládeže
FINA	- Medzinárodná plavecká federácia (La Fédération Internationale de Natation)
IŠŠ	- Internátna športová škola
ITVS	- Institut telesné výchovy a sportu
KAC	- Kassai Atletikai Club (Atletický klub Košice)
KSC	- Kassai Sport Club (Košický športový klub)
KSČ	- Komunistická strana Československa
KÚNZ	- Krajský ústav národného zdravia
LM	- Letné majstrovstvá
LU	- Letná univerziáda
ME	- Majstrovstvá Európy
MEJ	- Majstrovstvá Európy juniorov
MS	- Majstrovstvá sveta
MSJ	- Majstrovstvá sveta juniorov
OH	- Olympijské hry
OŠG	- Osemročné športové gymnázium
P	- Plavecký štýl (prsia)
PHE	- Pozsonyi Hajos Egylet (Bratislavský veslársky klub)
PL	- Poľská republika

SPF	- Slovenská plavecká federácia
SR	- Slovenská republika
SSR	- Slovenská socialistická republika
SZTK	- Slovenské združenie telesnej kultúry
SZZBP	- Stredisko základného zdokonaľovacieho a branného plávania
ŠKP Košice	- Športový klub polície Košice
TJ ČH	- Telovýchovná jednota Červená hviezda
TSM	- Tréningové stredisko mládeže
UNITOP	- Únia telovýchovných organizácií polície
UV ČSTV	- Ústřední výbor Československého svazu tělesné výchovy
VS	- Plavecký štýl (voľný spôsob)
YMCA	- Kresťanské združenie mladých mužov (Young men's christian association)
ZM	- Zimné majstrovstvá

1 Úvod

Predkladaná diplomová práca je dokumentom o vzniku a vývoji košického plaveckého oddielu ŠKP Košice. Mapuje prierez činnosti od počiatku plávania v Košiciach až po súčasnosť. Spracovať túto tému sme sa rozhodli z dôvodu, že sme sa celý život pohybovali okolo plávania, či už ako plavec alebo funkcionár klubu a máme pozitívny vzťah k športu. Poznať dejiny klubu je v mnohých prípadoch nielen zaujímavé, ale aj užitočné. Šport je v súčasnosti výrazný fenomén a takmer každý športový fanúšik má svoj obľúbený klub, ku ktorému inklinuje a chce poznať nielen súčasnosť, ale aj históriu klubu, resp. úspechy či okolnosti jeho vzniku. Snahou bolo históriu rozdeliť na jednotlivé obdobia tak, aby boli rovnomerne obsahovo vyvážené. Vzhľadom na obsahovo rôznu rôznorodosť historických prameňov v jednotlivých obdobiach, adekvátne spracovať jednotlivé údaje nebolo jednoduché.

Poznatky použité v tejto práci sme čerpali z písomných dokumentov, z rozhovorov s pamätníkmi a z osobných spomienok trénerov, plavcov a funkcionárov. Cenné informácie sme získali od dlhoročného súčasného trénera a pamätníka Juraja Skálu.

Prácou sme sa snažili poukázať na dlhoročnú históriu plaveckého oddielu ŠKP Košice od jeho vzniku až po súčasnosť, jeho fungovanie a ucelený pohľad na jeho prácu spojenú s úspechmi a pádmi.

Diplomová práca je rozdelená do príslušných kapitol v zmysle zásad písania takýchto druhov kvalifikačných prác.

Druhá kapitola nás uvádza do problematiky histórie plávania na Slovensku v jednotlivých obdobiach národných dejín športu na Slovensku.

Z hľadiska cieľa práce je kľúčová kapitola piata, ktorá problematiku histórie plaveckého oddielu ŠKP Košice nielen deskribuje, ale zachádza oveľa ďalej. Našou ambíciou –čo predpokladáme, že sa podarilo – bolo uvedenú históriu spojenú so skutočnosťami ako sú športové úspechy či fungovanie klubu samotného, aj adekvátne komentovať vzhľadom na širšie súvislosti rezultujúce z ďalších skutočností ako je napr. celková spoločenská situácia, postavenie športu v spoločnosti a pod.

Nevynechali sme ani osobnosti ktoré sa na rozvoji plávania v uvedenom klube podieľali a venovali sme im primeraný priestor. Nezabudli sme zhodnotiť aj úspechy košických plavcov a problematiku ekonomicko-materiálneho zabezpečenia realizácie športového plávania v ŠKP Košice.

V neposlednom rade sme zhrnuli úspechy športovcov-plavcov ŠKP Košice na vrcholných športových podujatiach.

Dovoľujeme si vysloviť presvedčenie, že predkladaná práca obohatí športovú historiografiu v oblasti plávania na Slovensku a bude vhodným príspevkom nielen pre ŠKP Košice a jeho potreby, ale aj pre širšiu odbornú i laickú verejnosť na Slovensku, či jednotlivých záujemcov o túto problematiku z územia mimo Slovenska.

2 Prehľad poznatkov

2.1 História plávania na Slovensku

2.2.1 Plávanie na Slovensku do roku 1848

Na tomto mieste podáme krátku informáciu o plávaní na území súčasného Slovenska do roku 1848 (členenie historických období národných dejín športu na Slovensku, pozri časť Metodika práce).

Pohyb vo vodnom prostredí bol často nevyhnutnou otázkou prežitia či zaobstarania obživy starých Slovanov po ich príchode na naše súčasné územie v 5. storočí.

Absencia písma starých Slovanov na našom území spôsobila, že prvé údaje o ich spôsobe života a iných skutočnostiach máme z pera neslovanských vzdelancov, ktorí prechádzali našim územím často ako vyslanci z východu do krajín vyspelejšej západnej Európy. Zmienky o plávaní v tomto slova zmysle síce absentujú, ale poznámky o plnčíctve či rybolove (Perútka, J. et al., 1988, 21, resp. Perútka, J. & J. Grexa, 1995, 6) nepriamo poukazujú na potrebu ovládania pohybu vo vodnom prostredí. Archeológia tiež pomohla k objasneniu niektorých skutočností v oblasti plávania, keď na území súčasného Slovenska v údolí rieky Morava boli nájdené artefakty ako napr. člny vyrobené z jedného kusu dreva (Dvořák, P., 1976, 228), ktoré nepriamo poukazujú na nutnosť plávania najmä v súvislosti s rybolovom.

Plávanie bolo súčasťou rytierskej kultúry na území Slovenska. V tomto, v období vrcholného stredoveku jedinom kodifikovanom systéme telesnej prípravy zohrávalo jednu z dôležitých úloh a to aj napriek skutočnosti, že turnaje boli vyvrcholením prípravy a najsledovanejším prvkom. Ako uvádzajú Perútka a Grexa (1995), plávanie nebolo síce veľmi rozšírené, ale doklady o ňom sú napr. z 11. storočia, keď istý Zothmund podplával lode nemeckého cisára Henricha III, navrátil ich a spôsobil odchod nemeckých vojsk. Slovenské stredoveké mestá mali síce svoje kúpele a cechové hry, ale detailnejšie informácie o plávaní absentujú. Treba však spomenúť, že Bratislava bola už v 13. storočí mestom dobrých plavcov – boli združení v cechu Sv. Mikuláša (Perútka a Grexa 1995).

V období humanizmu a renesancie na území Slovenska vzniklo viacero prác s tematikou pohybových činností. Boli to však väčšinou lekárske spisy pojednávajúce

o zdraví a jeho zachovaní, čo bol aj trend vtedajšej doby. Existuje však výnimka z pera bratislavského mestského fyzikusa (lekára, pozn. autora) Justusa Jána Torkosa (1765, nepaginované), v ktorej píše o prospešnom účinku plávania a kúpania sa v Dunaji na zdravie.

V neskoršom období osvietenstva postupne silnel národnostný útlak na Slovensku zo strany Maďarov. Plávanie sa postupne vymanilo z prostredia mestských kúpeľov a začali sa organizovať plavecké výcviky vo vojenskom prostredí, na ktorých sa mohli zúčastniť i civilné osoby. Takýto kurz je zaznamenaný v roku 1820 (Pressburger Zeitung, 27.05.1828).

Obdobie od príchodu Slovanov na územie súčasného Slovenska do roku 1848 je obdobím, v ktorom evidujeme viacero zmienok o plávaní, ale tieto sú buď nepriame alebo plávanie je súčasťou niektorých iných činností nevyhnutných na zabezpečenie obživy. Rytierstvo malo v náplni činností plávanie. Keďže detailnejšie záznamy nie sú k dispozícii, obmedzili sme sa len na prezentáciu dostupných informácií. Humanisti písali o plávaní, ale v kontexte humanizmu na území súčasného Slovenska treba konštatovať, že bolo súčasťou zdravotníctva. Obdobie osvietenstva zaznamenalo plávanie už aj v podobe jeho výučby, čo je predpoklad, že v nasledujúcom období bude plávanie zohrávať dôležitejšiu úlohu v celkovom spektre pohybových činností.

2.2.2 Plávanie na Slovensku v období národnostnej totality (1848-1918)

Obdobie rokov 1848 až 1918 charakterizujeme ako obdobie národnostnej totality spojenej s maďarizáciou, teda násilným vnucovaním maďarského jazyka a maďarskej kultúry nemaďarským národom v Uhorsku, čo týkalo aj Slovákov a územia súčasného Slovenska. V tomto období sa začal aj spolkový život v rámci rodiacich sa telovýchovných organizácií a športových klubov a plávanie tu malo svoje postavenie. Treba však konštatovať, že slovenské kluby a spolky vzniknúť nemohli a vzniknútšie maďarské kluby a spolky boli na území Slovenska výlučne jedným z nástrojov maďarizácie. Ďalej, na území Čiech mohli vznikať české kluby a spolky, čo poukazuje na slabší germanizačný tlak v Čechách v porovnaní s maďarizačným tlakom na Slovensku. Maďarizácia, ktorá bola v Uhorsku oveľa tvrdšia ako germanizácia v Rakúsku, nedovolila, aby sa na Slovensku vytvárali športové kluby a spolky na slovenskej národnostnej báze (Perútka, 1980).

Na Slovensku, podobne ako v celom Rakúsko-Uhorsku, sa začal šport šíriť koncom 19. storočia. Kolískou športového plávania bola v tom čase najvyspelejšia krajina sveta – Anglicko (Hoch a Černušák, 1978).

Prvý športový klub na území Slovenska bol maďarský Pozsonyi Hajós Egylet – PHE – Bratislavský vesláarsky klub, založený 5. februára 1862. Dobrá poloha Bratislavy medzi Viedňou a Budapešťou mala vplyv aj na dobré kontakty s plavcami z týchto miest. Plávanie ako šport malo len skromné začiatky. Určitý rozvoj sa zaznamenal spočiatku len v Bratislave po otvorení krytej plavárne, čo umožňovalo celoročnú plaveckú prípravu. O pretekoch sa však správy nezachovali (Jarušek, 1967).

Pre plávanie je v tomto období typické, že sa stalo jednou z pohybových činností, ktoré sa na území Slovenska udomácnili a malo k dispozícii dokonca krytú plaváreň v Bratislave (Grössling), ktorá bola otvorená v roku 1895 (Perútka a Grexa 1995) a postavená v štýle secesie.

Keďže ide o obdobie, v ktorom barón Pierre de Coubertin obnovil olympijské hry, jednoznačne sa do týchto súťaží zapojili aj športovci Uhorska, vrátane rodákov z územia súčasného Slovenska. Z ich úspechov treba spomenúť najmä Zoltána Imricha Halmaya. Zoltán Imrich Halmaj (1881-1956), rodák zo Záhoria z osady Dúbrava, dnes súčasť Vysokej na Morave, ktorý štartoval na troch olympijských hrách. Ako 19-ročný získal v roku 1900 v Paríži dve druhé miesta (200 m VS – 2:31,0 a 4000 m VS – 1:08:55,5), jedno tretie miesto na 1000 m VS – 15:16,4. V roku 1904 v St. Louis jeho výkonnosť vrcholila a získal dve prvé miesta. na 50 y VS – 28,0 a 100 y VS – 1:02,8 (1 y = 0,9144 m). Štartoval aj na olympijských hrách v Londýne v roku 1908, kde získal dve strieborné medaily na 100 m VS – 1:06,2 a v štafete 4 × 200 m VS. Vytvoril dva svetové rekordy, a to na 100 m VS. – 1:05,8 roku 1905 a na 200m VS časom 2:26,8 r. 1908. (Grex, 2018, Souček, 2010).

Postupne po vzniku klubov začali vznikať aj športové zväzy a v roku 1893 vznikol Uhorský plavecký zväz. Najviac klubov však bolo korčuliarskych, ktoré pre svojich členov organizovali korčuľovanie zábavného charakteru (Perútka a Grexa 1995). V rodiaciach sa turistických spolkoch nenašlo plávanie svoje miesto a v telovýchovných organizáciách na území Uhorska o ňom nemáme žiadne zmienky.

Organizované športové plávanie sa na území Čiech začalo v roku 1893 v klube AC Sparta Praha a na území Čiech vznikli viaceré plavecké kluby (Bosák et al., 1969).

V Košiciach založili plavecký a vodnopólový klub Kassai Atletikai Club – KAC v roku 1914, keď sa začína tradícia športového plávania v Košiciach. Najviac členov tvorili plavci maďarskej a židovskej národnosti. Najúspešnejšou pretekárkou KAC Košice bola Messingerová, ktorá v roku 1926 získala majstrovský titul na 100 m VS – 1:32,8. Tento jej výsledok môžeme považovať za úspech slovenského ženského plávania, pretože české plavkyne boli v tejto disciplíne od roku 1919 až 1938 vždy najlepšie. Plavecký klub KAC Košice v roku 1914 registroval 150 členov, z toho bolo 60 žien (Perútka, 1980). Košický plavec a pólsta V. Neményi (KAC) bol členom vodnopólového družstva ČSR na OH v Paríži 1924, kde obsadili 5. miesto (Souček, 2010).

Dané obdobie je pre územie Slovenska typické nielen maďarizáciou, ale aj pomerne skromnými dokladmi o plávaní a to aj napriek tomu, že nepochybne existovalo. Treba však povedať, že iné pohybové činnosti (napr. spomínané korčuľovanie) boli populárnejšie. Aj materiálna základňa plávaniu na území Slovenska nepriala. Bola len jediná krytá plaváreň v Bratislave. Pozitívom bolo jednoznačne aj plávanie v Košiciach, ale len na úrovni maďarských subjektov.

2.2.3 Plávanie na Slovensku v Československej republike (1918-1939)

Spoločný štát Čechov a Slovákov – Československá republika – bol nielen vyvrcholením snáh jeho zakladateľov, ale aj očakávaním lepšieho života po skončení prvej svetovej vojny. Uvedené sa v mnohom naplnilo a to aj v oblasti športu na Slovensku. V tomto období už mohli vzniknúť slovenské športové kluby a organizácie a Slováci sa mohli realizovať v oblasti pohybových činností v mnohých telovýchovných organizáciách, ktoré vznikali v demokratickom štáte v duchu princípu pluraritnosti spolkov, t. j. možnosti vzniku spolkov na akomkoľvek základe, pokiaľ to nie je v rozpore s ústavou – typická demokracia.

Bosák. at al. (1969) uvádzajú, že plávanie na Slovensku sa rozvíjalo najmä v Bratislave a v Košiciach. Zovšeobecňujúco je to adekvátne informácia, ale len v oblasti športových klubov.

Po 1. svetovej vojne vznikol klub ČsŠK Košice a neskôr sa spojil s KAC Košice. Ďalším plaveckým klubom v Košiciach bol Torekessi (Snaha), ktorý však nedosahoval výrazné úspechy. Okrem spomenutých klubov existovali ešte plavecké kluby Hakoah Košice a KSC Košice (maďarský športový klub). Na Slovensku sa vytvorili dve

spomínané plavecké centrá – Bratislava a Košice. Počas 1. svetovej vojny (1914–1918) športová plavecká činnosť bola pozastavená (Perútka, 1980).

V roku 1919 vznikol ČsAPS, ktorý sa stal členom FINA v roku 1920. Postupne sa začala budovať štruktúra tohto športového zväzu a od roku 1922 fungoval systém plaveckých žúp (Bosák et. al., 1969; Neuls, Svozil, Viktorjeník a Dub, bez uvedenia roku vydania).

Meradlom úrovne plaveckého športu boli vrcholné súťaže, plavecké majstrovstvá republiky, ktoré sa konali prvýkrát v roku 1919 v Prahe, v tečúcej vode u Cisárskej lúky. Od tohto obdobia sa konali pravidelne každý rok. Program majstrovských súťaží sa zjednotil v roku 1924 na základe olympijského programu. Športové súťaže boli riadené podľa jednotných pravidiel z roku 1919. V roku 1924 sa vydali nové stanovy ČsAPS, smernice a športové pravidlá podľa medzinárodných pravidiel FINA (Hoch a Černušák, 1978).

Prvé súťaže sa konali väčšinou na tečúcich vodách a výkony boli preto ťažko porovnateľné. Pri veľkých distančných pretekoch, akým bol napríklad Naprieč Prahou, sa uvádzal vo výsledkoch taktiež stav podskalského vodomeru. Výsledok pretekov bol často ovplyvnený nielen samotnou plaveckou výkonnosťou, ale aj znalosťou prúdnice rieky (Ružbarský a Turek, 2003).

Relatívne dobrú výkonnosť dosahovali plavci do roku 1930. Jarmila Müllerová z ČPK Praha 29. júla 1923, ako prvá československá plavkyňa prekonala svetový rekord, a to na 100 m znak časom 1:35,0 min. Na OH v roku 1924 tento rekord prekonali americké plavkyne. V tomto období bolo plávanie sezónnym športom.

V ďalších rokoch sa stali materiálne podmienky príčinou zaostávania ČSR v plávaní oproti ostatným krajinám Európy. Medzníkom pri výstavbe plaveckých zariadení bol rok 1927. V tomto roku 15. februára bola v Prahe na Klimentskej ulici otvorená prvá regulárna 25 m krytá plaváreň v ČSR. Po desiatich rokoch bola zrušená a zmenená na archív. Ďalšie plavárne sa budovali veľmi pomalým tempom. Do roku 1929 sa usporadúvali majstrovstvá republiky i medzinárodné súťaže v Prahe v lodnom priepuste pri moste Légií. V roku 1929 sa po prvýkrát plávali majstrovstvá ČSR mimo Prahy, v Bratislave. Od roku 1930 sa súťaže premiestnili do otvoreného 50 m bazénu na Barrandove. V roku 1938 bolo na našom území len osem krytých 25 m plavární a ani letné plavárne nevyhovovali počtom a vybavením. S výnimkou niekoľkých bazénov na

Slovensku voda v nich nebola vyhrievaná, takže prevádzka bola obmedzená len na dva až tri mesiace v roku (Ružbarský & Turek, 2003).

Na území Slovenska sa v tomto období etablovali okrem spomínaných športových klubov i telovýchovné organizácie a turistické organizácie (tieto však plávanie vo svojom portfóliu pohybových činností nemali). Telovýchovné organizácie začali ponúkať šport v priebehu druhej polovice 20. rokov 20. storočia, pretože museli konkurovať športovým klubom a hrozil im odliv členskej základne. V priebehu 30. rokov ponúkal napr. Sokol na Slovensku plávanie, avšak toto zostalo v tieni tradičných sokolských športov – atletiky, basketbalu a najmä volejbalu aj napriek niektorým dobrým výkonom (Perútka a Grexa, 1995). V rámci ČsAPS sa mohli na základe dohody medzi týmto športovým zväzom a Československou obcou sokolskou zúčastňovať na oficiálnych plaveckých súťažiach sokolskí plavci od druhej polovice 30. rokov 20. storočia. Takúto dohodu iné telovýchovné organizácie a ČsPAS nemali (Bosák, 1969).

Silnejšie postavenie mal na Slovensku Orol, ktorý však z dôvodov, ktoré nebolo možné ozrejmiť, mal výrazné zastúpenie v plávaní len v dvoch župách: Východoslovenská župa Antona Bernoláka (16 plaveckých jednôt) a Nitrianska Cyrilometodejská župa (13 plaveckých jednôt). Ostatné župy (spolu 7) mali plávanie len v zanedbateľnom počte jednôt (2 až 6 jednôt) (Hostačná, 1969). Plávanie malo výraznejšie postavenie v YMCA a vo Federácii robotníckych telocvičných jednôt, v rámci ktorej vznikli aj športové kluby s názvom Červená hviezda a to vzhľadom na počiatočný negatívny postoj telovýchovných organizácií k športu (Perútka a Grexa, 1995).

Športové a teda i plavecké hnutie sa v tomto období rozvíjalo na Slovensku v kontexte Československa. Po vzniku československých športových klubov v Bratislave, v Košiciach a v ďalších slovenských mestách, sa začalo plávanie výraznejšie presadzovať, čo korešponduje s konštatovaním Bosáka et al. (1969) uvedeným na začiatku tejto časti práce.

Plávanie v oblasti športových oddielov bolo na Slovensku organizované v dvoch župách a vtedajší bratislavský (národnostne maďarský) klub s názvom Bratislavský telocvičný spolok sa stal v plávaní majstrom ČSR v rokoch 1929 a 1930, čo bol výrazný úspech slovenských plavcov. Treba podčiarknuť, že najlepší plavci boli židovskej národnosti a postupne prešli do klubu Bar Kochba, ktorý získal majstrovské tituly v rámci

ČSR v rokoch 1935 až 1938! Na území Slovenska sa začal po založení Univerzity Komenského v Bratislave (založená v roku 1919) rozvíjať i vysokoškolský šport. Plávanie malo zastúpenie v slovenskom športovom klube Univerzita, ale realizovalo sa skôr v tejto dobe na rekreačnej báze (Bobrík, Seman, et al., 2010).

Opäť, ako uvádza Bosák et. al. (1969), v ČSR bolo v roku 1934 spolu 65 oddielov plávania, ale počty oddielov v rámci Čiech i Slovenska neprecizuje a to pravdepodobne vzhľadom na absenciu zdrojov. Perútka a Grexa (1995) uvádzajú, že v rámci ČsAPS bolo registrovaných 2300 členov. Uvedená skutočnosť radí tento športový zväz k stredne početným zväzom (asi na úrovni jazdecka, boxu, ťažkej atletiky či kanoistiky).

Zo slovenských plavcov neštartoval na OH v tomto období nikto, kto by reprezentoval ČSR. Viacerí športovci-plavci, narodení na území Slovenska však reprezentovali na OH iné krajiny, napr. Maďarsko (Zoltán Bitskey, 1924 v Paríži; Géza Szigriz, 1928 v Amsterdame; Oszkár Abay Nemes, 1936 v Berlíne) (Souček, 2010).

Na tomto mieste sa nezmieňujeme o plávaní širokých vrstiev ľudu na Slovensku a to z pochopiteľných dôvodov – existencie spolkov a klubov, ktoré plávanie ponúkali ako jednu z pohybových činností.

Obdobie demokratickej ČSR dalo možnosť vzniku slovenských klubov i spolkov, čo sa odzrkadlilo v pomerne pestrej palete ponuky pohybových činností a to nielen v športových kluboch, ale pokiaľ ide o plávanie, tak aj v telovýchovných organizáciách. Zatiaľ nevýrazné postavenie mal vysokoškolský šport, ale jeho vrcholy v plávaní mali ešte len prísť v neskorších obdobiach.

2.2.4 Plávanie na Slovensku v období vojnovaj Slovenskej republiky (1939-1945)

Vojnová Slovenská republika, ktorá existovala v rokoch 1939 až 1945 bola v podstate výsledkom reakčnej politiky Adolfa Hitlera v súvislosti s jeho činnosťou pri rozbití ČSR a jej následnom rozdelení na protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát, ktorý vznikol v marci 1939 a v júli rovnakého roku sa názov štátu zmenil, po prijatí ústavy, na SR. V súčasnosti sa názov tohto štátneho útvaru ustálil na pojme „vojnová Slovenská republika“.

Už v roku 1938 bolo zrejmé, že Česi a Slováci nebudú existovať v spoločnom štáte. Po Mníchovskej dohode (september 1938) a odtrhnutí oblastí s prevažne nemeckým obyvateľstvom od ČSR (Sudety), došlo vzápätí k odtrhnutiu území s prevažne

maďarským obyvateľstvom od slovenskej časti ČSR (Viedenská arbitráž v novembri 1938). Oklieštené územie pôvodne hrdého štátu sa však, ako sme už spomenuli, stalo územím s dvomi celkami – protektorátom Čechy a Morava a od marca 1939 Slovenským štátom.

V Slovenskom štáte začali vznikať slovenské športové zväzy a to po prerušení športových stykov s českou časťou bývalého Československa. Samostatný plavecký zväz pre Slovensko sa vytvoril už v decembri 1938 v Piešťanoch. V plávaní sa počet oddielov v Čechách zredukoval (po odchode slovenských a nemeckých klubov) o 45, čo bolo vysoké číslo. V protektoráte Čechy a Morava došlo následne k zrušeniu telovýchovných organizácií. Keďže Sokol mal v Čechách silnú plaveckú základňu, po jej zrušení stúpol počet plaveckých klubov na 60 a to z pôvodných 20 a členská základňa sa paradoxne rozrástla (Bosák et. al., 1969).

Na Slovensku sa Slovenský plavecký zväz stal súčasťou Slovenskej ústrednej športovej rady od roku 1939 a prvé majstrovstvá Slovenska boli v roku 1940 v Trenčíne (Perútka a Grexa, 1995).

Uvedené informácie však majú aj svoj náprotivok. Propagandistický denník Slovák dňa 14. marca 1944 vydal vyhlásenia o slovenských športových zväzoch, v ktorých uvádza, že Slovenský plavecký zväz vznikol až v roku 1939! Vtedy sa zaregistrovalo 13 klubov a spolu len 74 členov (Slovák, 14.03.1944)!

Napriek viacerým propagandistickým tvrdeniam a vyhláseniam v ľudáckej tlači o rozvoji slovenského „plavectva“ treba konštatovať, že plávanie na Slovensku v uvedenej dobe viac-menej stagnovalo. Slovenský plavecký zväz v roku 1944 vykazoval len 19 oddielov a 715 členov (bez rozdelenia na športovcov a členov) (Seman, 2018,), čo je príliš nízky počet. Pre porovnanie, napr. v Čechách len jeden klub v Brne mal spolu 2542 členov (Bosák et al., 1969)!

V roku 1941 vznikol na Slovensku pre vojakov v činnnej službe Oddiel armádnych pretekárov, ktorý sa postupne rozrástol na 12 športových odborov, medzi ktorými bolo aj plávanie. Plavci tu však nedosahovali výraznejšie výkony (Grexa, 2018).

Vysokoškooláci na Slovensku boli spočiatku organizovaní vo Vysokoškolskom športe Bratislava a od roku 1942 v Združení vysokoškolského študentstva, ktoré vzniklo v rámci Hlinkovej slovenskej ľudovej strany a mali v ňom byť, podľa typicky totalitného princípu, organizovaní všetci vysokoškooláci. Plávanie tu však nemalo pevné postavenie

v porovnaní s vysokoškolskými športmi ako volejbal, atletika a basketbal (Bobrík a Seman, 2012).

Obdobie existencie vojnovkej Slovenskej republiky nebolo pre plavecký šport priaznivým obdobím. Keďže tento šport si vyžaduje špecifické materiálne podmienky, ktoré počas vojny nemožno zabezpečiť v plnej miere, zostal plavecký šport v podstate na predmníchovských pozíciách, resp. ešte zoslabol. Navyše, slovenský plavecký šport v súvislosti s politickými pohybmi prišiel o silnú baštu v podobe košických športových klubov (Košice pripadli Maďarsku po Viedenskej arbitráži na jeseň 1938) a športových klubov na území Podkarpatskej Rusi (anektovaná Maďarskom na jar 1939). Aj preto, ako sme to uviedli, bolo oddielov a športovcov málo.

2.2.5 Plávanie na Slovensku v období obmedzenej demokracie (1945-1948)

Očakávaný koniec druhej svetovej vojny sa niesol aj v znamení obnovy nielen ČSR, ale aj športového života. Všetky fašistické a kolaborantské organizácie boli zrušené bez akejkoľvek náhrady. Plávanie sa rovnako ako aj iné športy „pozviechalo“ z útrap vojny a na Slovensku pokračoval vo svojej činnosti Slovenský plavecký zväz, ako súčasť Slovenskej ústrednej športovej rady (Seman, 2018a). Keďže KSC mala v spoločnosti relatívne silné postavenie, začal sa v ČSR zápas o zjednotenie telesnej výchovy, športu a turistiky, ktorý mal dve línie: organické (totalitné) zjednotenie podľa sovietskeho vzoru a federatívne (demokratické) zjednotenie.

Šport sa na Slovensku začal pripravovať na proces zjednotenia. Jednotlivé športové zväzy začali organizovať vlastné súťaže a informovali v tlači členov o dianí v ich rámci. Slovenský plavecký zväz napr. nevyužíval oficiálny orgán Slovenskej ústrednej športovej rady (Športový týždeň), ale členov informoval o dianí v denníku Pravda, ktorý kontrolovala KSC (Sedláček, 2017).

Vynikajúce výkony dosahoval v tejto dobe slovenský plavec Ľudovít Komadel, ktorý neoficiálne prekonal svetový rekord na 400 m prsia a jeho výkony naznačovali dobrú športovú budúcnosť. Tlač spomenula i ďalších nádejných slovenských plavcov, ako napr. Vladimír Skovajsa či bratia Linhartovci (Športový týždeň, 06.03.1946).

Pre dané obdobie bol rozhodujúci spomínaný proces zjednotenia, ktorý sa zavŕšil víťazstvom KSC vo voľbách v roku 1946 čo znamenalo postupné prevzatie moci komunistickou stranou a nedemokratické zjednotenie telesnej výchovy, športu a turistiky

podľa sovietskeho vzoru do Jednotnej telovýchovnej organizácie Sokol. Zároveň to znamenalo zánik tradičnej telovýchovnej organizácie Sokol, v ktorej malo plávanie svoje pevné miesto.

2.2.6 Plávanie na Slovensku v období komunistickej totality (1948-1989)

Po násilnom zjednotení telesnej výchovy, športu a turistiky do spomínanej Jednotnej telovýchovnej organizácie Sokol, ku ktorému došlo len niekoľko týždňov po prevzatí moci zo strany KSČ (zjednotenie vyhlásené 31 marca 1948, KSČ prevzala moc 25. februára 1948, pozn. autora) vznikli pre jednotlivé športy tzv. ústredia, ktoré boli v roku 1951 premenené na sekcie podľa sovietskeho vzoru, pri ktorých vznikali komisie podľa pracovných úsekov (Perútka a Grexa, 1995). Uvedený model trval do roku 1952, keď sa ukázalo, že takýto spôsob riadenia nie je vhodný.

O období rokov 1952 až 1956 hovoríme ako o období tzv. štátneho riadenia a kontroly telesnej výchovy a športu, opäť podľa sovietskeho vzoru. V danom období vznikli – a to je kľúčové aj pre potreby našej práce – popri štátnych orgánoch aj dobrovoľné športové organizácie pre Revolučnom odborovom hnutí a to podľa odvetví národného hospodárstva a bolo ich spolu 9 (Tatran, Baník, Slávia, Lokomotíva atď.). Okrem nich pri rezortoch vznikli dobrovoľné športové organizácie ČH a Pracovné zálohy. ČH, ktorá vznikla pri rezorte ministerstva vnútra, nadviazala na športové kluby ČH z obdobia prvej ČSR (zmienka v časti 2.2.3 tejto práce, pozn. autora) (Grexa, 2018). Pri riadiacom štátnom orgáne (Štátny, resp. Slovenský výbor pre telesnú výchovu a šport) vznikli tzv. vedúce športové sekcie a necitlivo sa prebudovali viaceré športové súťaže. Pokiaľ ide o plávanie, bratislavských plavcov, ktorí dosahovali výbornú výkonnosť režim sústredil do Dobrovoľnej športovej organizácie Bratislava a od roku 1954 sa dostali na čelo výkonnosti v ČSR (Perútka a Grexa, 1995).

V danom období sa dvaja slovenskí plavci zúčastnili na OH (1952 v Helsinkách) a to už spomínaný Ľudovít Komadel (8. miesto na 200 m P) a Vladimír Skovajsa (200 m P vyradený v rozplavbe) (Grexa, 2018).

Aj model štátneho riadenia sa ukázal ako nevhodný a od roku 1957 ho nahradila iná dobrovoľná organizácia, tentoraz ČSTV (slovensky ČSZTV), ktorá existovala na Slovensku až do roku 1990.

V danom období na Slovensku rástla síce členská základňa, ale zaostávalo budovanie materiálnej základne. Plávanie uvádzajú Perútka a Grexa (1995) ako najúspešnejší individuálny šport, keď v roku 1965 bolo na Slovensku 126 oddielov a spolu 10 720 členov. Plavecká špička bola sústredená v Bratislave a to v Slávii Vysoké školy, resp. neskôr v Slávii Univerzita Komenského.

V tomto období sa teda výkonnostne darilo bratislavským vysokoškolským plavcom. Slávia Vysoké školy Bratislava (od roku 1962 ako TJ Slávia Univerzita Komenského) v rokoch 1953 až 1962 bola vzorovou TJ. Plavecký oddiel zakladali Eduard Nemeček (bol aj jeho predseda), Otakar Urban, Eduard Szombath a Ivan Charvát. Pretekári boli väčšinou z radov vysokoškolákov. K najvýznamnejším patrili spomínaný Vladimír Skovajsa, Ivan a Peter Ferákovci (Ivan bol účastník OH 1964 v Tokiu, kde obsadil 18. miesto na 200 m znak), Vladimír a František Hopka, Vítězslav Svozil, zo žien Marta Skupilová (účastníčka OH 1956 v Melbourne), Mária Urbanová či Wlasta Wawrová (Bobřík a Seman, et al., 2012).

Na základe Ústavného zákona č. 143/1968 Zb., Ústavný zákon o československej federácii, začali vznikať republikové športové organizácie a to Česká a Slovenská telovýchovná organizácia, ktoré spolu tvorili Čs. federáciu telesnej výchovy existujúcu v rokoch 1969 až 1973. Na čele Slovenskej telovýchovnej organizácie bol prof. Vladimír Černušák, športovec-plavec, funkcionár, člen MOV za ČSSR. V období druhej polovice 60. a prvej polovice 70. rokov 20. storočia bratislavskí plavci stratili dominantné postavenie v prospech iných klubov najmä z Čiech, ale dobrú výkonnosť ukazovali aj iné slovenské kluby, napr. z Košíc (Perútka a Grexa, 1995).

Športové sekcie sa prebudovali na športové zväzy, ktoré sa však po skončení tzv. normalizácie stali opäť organickou súčasťou ČSZTV. Plavecké športy zaznamenali nielen pokles celkovej výkonnosti, ale aj straty v súvislosti s poklesom počtu oddielov a športovcov. V roku 1987 bolo na Slovensku spolu 79 plaveckých oddielov, v ktorých bolo sústredených 6905 členov (v roku 1965 to bolo 126 oddielov a spolu 10 720 členov, ako sme to už uviedli). Za zmienku stojí, že dominantné postavenie si zdržiavali kontinuálne vodní pólisti ČH Košice. V roku 1973 začali pracovať v rámci pôsobnosti ministerstiev školstva, vnútra, obrany i v rámci pôsobnosti ČSTV strediská vrcholového športu s cieľom zabezpečenia úspešnej reprezentácie krajiny

Zmieniť sa treba aj o Miroslavovi Roľkovi, účastníkovi OH 1976 a 1980 (Montreal, kde obsadil 6. miesto na 200 m znak a Moskva), či emigrantovi Marcelovi Gérym, ktorý v roku 1992 na OH v Barcelone štartoval za Kanadu a získal v štafete bronzovú medailu (Souček, 2010).

V danej dobe jediné pracovisko, ktoré sa venovalo vedeckému výskumu v športe (Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave) prezentovalo výsledky viacerých štátnych úloh, medzi nimi aj v problematike plávania (Perútko a Grexa, 1995).

Obdobie komunistickej totality (či diktatúry) bolo pre slovenské plávanie, najmä v jeho prvej polovici priaznivé, čo sa odzrkadlilo nielen na jeho popularite, pokiaľ ide o počet oddielov či členov, ale aj v oblasti úspechov na medzinárodnom poli, kde popri účastiach na OH bolo zaznamenaných niekoľko európskych úspechov. Pozitívom bol aj začiatok vedeckovýskumnej práce v oblasti plávania. Vyzdvihnúť treba športovú výkonnosť bratislavských plavcov-vysokoškolákov, ktorí počas viacerých rokov dominovali v plávaní v rámci ČSSR.

2.2.7 Plávanie na Slovensku v období po páde komunizmu a v samostatnej Slovenskej republike (1990 až súčasnosť)

Pád totalitného režimu v ČSSR znamenal aj zmenu vzťahov v oblasti športu, či výmenu riadiacich orgánov. ČSZTV prestal na Slovensku existovať a bol nahradený organizáciou SZTK, ktorá mala viacero častí. Medzi nimi bola aj Asociácia športových zväzov (neskôr Konfederácia športových zväzov), ktorej súčasťou bola aj SPF. Postupne sa začal aktivizovať aj Slovenský paralympijský výbor a paralympijskí plavci zaznamenali viacero úspechov na paralympijských hrách v podobe medailí.

Ekonomická situácia v slovenskom športe ako takom však nebola priaznivá a mnoho športov (i plávanie) zaznamenalo úpadok v podobe poklesu členskej základne či počtu oddielov a klubov.

V tomto období rezonuje najmä meno Martiny Moravcovej, našej úspešnej plavkyne. Táto, okrem dvoch strieborných medailí na OH 2000 v Sydney (100 m motýlik a 200 m VS), získala na vrcholných svetových a kontinentálnych podujatiach spolu 68 medailí! K tomu pridala viacero univerziádnych víťazstiev a dominovala aj v krátkom bazéne. Utvorila spolu 3 svetové, 17 európskych a 203 slovenských rekordov.

Z víťazného ťaženia sa však radovala až po jej odchode do USA, kde začala trénovať. V rokoch 1996 až 2008 štartovala na olympijských hrách spolu päťkrát.

Na olympijských hrách (bez výraznejšieho úspechu) v danej dobe štartovali ešte Rastislav Bizub, Marcel Blažo, Natália Kodajová, Jana Korbašová, Ľuboš Križko, Miroslav Machovič, Denisa Smolenová (Souček, 2010).

3 Cieľ a úlohy práce

Cieľ práce

Cieľom práce bolo zmapovať históriu plaveckého oddielu ŠKP Košice od jeho vzniku až po súčasnosť a podať ucelený obraz o jeho histórii, fungovaní, úspechoch a pádoch.

Úlohy práce

1. Charakterizovať históriu a podmienky rozvoja plávania v Československu s akcentom na Slovensko.
2. Charakterizovať históriu plaveckého oddielu ŠKP Košice.
3. Poukázať na kritéria hodnotenia športovej úspešnosti a ekonomicko-materiálne zabezpečenie oddielu.
4. Zistiť a prehľadne zoradiť účastníkov vrcholných podujatí.

4 Metodika práce

Historický výskum je zameraný na vývoj ľudskej spoločnosti a všetkých jej činností či výdobytkov a to v priestore a v čase. Výskum prebieha na základe výpovednej hodnoty faktov, udalostí či historických procesov, pričom samotný výsledok musí byť do určitej miery zovšeobecňujúci. Musí mať však príslušnú výpovednú hodnotu.

Na dosiahnutie výsledkov našej práce sme postupovali štandardnými postupmi a metódami v historickej vede.

Metodologicky sme vychádzali z tézy, že predmetom skúmania v rámci našej práce bola určitá existujúca skutočnosť (v tomto prípade história klubu ŠKP Košice), ktorú sme však museli skúmať na základe faktov rozličného charakteru (v tomto prípade jednotlivých prameňov, ktoré boli nositeľmi faktov). Ako uvádza Ďjakov (1976), je každý historický prameň nositeľ faktu a môže odzrkadľovať aj súhrn faktov z určitého dejinného obdobia.

Metódy a etapy práce vychádzajú z podkladov autorského kolektívu Perútka, Marek. Grexa, Kössl, a Reitmayer, L. (1988).

Prvá etapa práce bola heuristika, teda zber pramenného materiálu k téme nášho výskumu, ako je to zadefinované v úlohách našej diplomovej práce. Materiál sme zbierali v knižniciach, archívoch vrátane súkromných, či v rámci pracovísk, ktoré sa zaoberajú problematikou výskumu histórie športu na Slovensku (Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave).

V rámci druhej etapy, teda kritického pohľadu na pramene je nutných niekoľko poznámok.

1. Knižné či novinové pramene rozličnej proveniencie v rokoch totality na území Slovenska (vojnová SR, resp. roky 1948 až 1989) je nutné posudzovať vzhľadom na časté propagandistické vyjadrenia aj v prospech športu, pretože by inak tieto pramene nemohli byť vydané. Uvedené ideologické nánosy sme eliminovali.
2. Knižné či novinové pramene vydané po roku 1989 už ideologický náboj nemajú, naopak, často sa snažia minulú ideológiu vysvetliť a objasniť dôvody, ktoré boli nevyhnutné na to, aby boli staršie pramene vydané.

3. Vedecké články v časopisoch vydané po roku 1989 neobsahujú žiadnu ideológiu a teda ich treba považovať za kredibilné a to aj vzhľadom na proces posudzovania, ktorý predchádza ich vydaniu.
4. Internetové pramene treba brať s určitou rezervou, pretože nie je zaručené, či neobsahujú neoverené fakty, resp. priamo zavádzajúce informácie. Tento druh prameňov sme sa snažili obísť.
5. Autentické spomienky pamätníkov sme boli nútení využiť najmä vzhľadom na skutočnosť, že archív klubu ŠKP Košice nebol z nešpecifikovaných dôvodov k dispozícii. Spomienky sme skombinovali s osobnými archívami – uvedené v zozname zdrojov.
6. Osobné archívy sú často využívaným zdrojom informácií v prácach podobného charakteru. Ich nedostatkom (a v našom prípade to bolo markantné) je najčastejšie skutočnosť, že autori v nich majú výstrižky z novín a časopisov, ktoré nie je možné identifikovať. Osobné archívy uvedené v zozname zdrojov mali najčastejšie výstrižky z plaveckej tlače ako Vodní sporty z obdobia 60. až 90. rokov 20. storočia alebo Plavectví z obdobia 70. až 80. rokov 20. storočia. Nachádzali sme v nich však aj absolútne neidentifikovateľné články, o ktorých nevedeli povedať nič ani majitelia archívov. Všetky tieto informácie sme z dôvodu, ktorý sme už spomenuli, zhrnuli pod pojem „osobný archív“.

Publikácie, ktoré sme využili, mali väčšinou vedecký charakter a preto sa o nich nebudeme v rámci kritiky zmieňovať.

Pre problematiku rozdelenia časového diapazónu na jednotlivé historické obdobia pre potreby dejín športu na Slovensku sme sa obrátili na už spomínanú Fakultu telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, kde sme dostali informáciu o príslušných obdobiach, ktoré sme v rámci 2. kapitoly naplnili informáciami. Tu uvidíme rozdelenie národných dejín športu na Slovensku na etapy:

1. etapa. Od 5. storočia (príchod Slovanov na územie súčasného Slovenska) do roku 1848 (porážka buržoáznej revolúcie).
2. etapa. Od roku 1848 (porážka buržoáznej revolúcie) do roku 1918 (koniec prvej svetovej vojny a vznik ČSR).

3. etapa. Od roku 1918 (koniec prvej svetovej vojny a vznik ČSR) do roku 1939 (vznik vojnovkej Slovenskej republiky a začiatok druhej svetovej vojny).
4. etapa. Od roku 1939 (vznik vojnovkej Slovenskej republiky a začiatok druhej svetovej vojny) do roku 1945 (koniec druhej svetovej vojny a obnovenie ČSR).
5. etapa. Od roku 1945 (koniec druhej svetovej vojny a obnovenie ČSR) do roku 1948 (prevzatie moci komunistickou stranou), tzv. obdobie obmedzenej, či limitovanej demokracie.
6. etapa. Od roku 1948 (prevzatie moci komunistickou stranou) do roku 1989 (pád totalitného režimu v ČSSR).
7. etapa. Od roku 1989 (pád totalitného režimu v ČSSR) po súčasnosť. Vzhľadom na krátkosť existencie ČSFR etapu nedelíme.

Tretia etapa pri spracovaní diplomovej práce bola samotná interpretácia skritizovaných faktov a ich následná syntéza do podoby záverečnej práce.

Pokiaľ ide o metódy práce, zamerali sme na najvyužívanejšiu metódu práce v historickej vede a to na priamu metódu, t. j. získavanie informácií a faktov priamo zo zdrojových dokumentov. Táto metóda je spoľahlivá za predpokladu, že zdroje, ktoré máme k dispozícii, podrobíme kritike a nevyhovujúce vyradíme. Iné metódy práce (nepriamu, genealogickú, filologickú a pod.) sme neboli nútení využiť.

5 Výsledky a diskusia

(História plaveckého oddielu ŠKP Košice)

5.1 Náčrt histórie plávania v Košiciach

Do roku 1918 plavecký šport vo východoslovenskom regióne tvorili dve plavecké centrá a to Košice a Prešov. Za skutočné začiatky plaveckého športu v Košiciach možno považovať rok 1906, keď sa usporiadali aj prvé preteky. Prvý regulárny bazén (33,3 × 12 m) bol postavený v roku 1908 v priestoroch vojenskej Kadetky (súčasná Komenského ulica). Voda bola napúšťaná z Čermeľského potoka. Zásahu na rozvoji plaveckého športu v rokoch 1910 – 1914 majú hlavne Merenyi, Reiter, Sliviška. Spolu s plaveckým športom sa rozvíja i vodné pólo. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v Košiciach v roku 1911. Prvý plavecký a vodnopólový odbor KAC Košice bol založený už v roku 1914. Mal 150 členov, z toho 60 žien. V klube pôsobili plavci a pólisti maďarskej a židovskej národnosti. KAC Košice úzko spolupracoval s maďarskými klubmi (Kalečík, 2006).

Historický vývoj košického plávania mal charakter sínusoidy. Periodicky sa striedalo úspešné obdobie s menej úspešným obdobím. Na začiatku obdobia bol nejaký podnet, stimulujúci rozvoj, ktorý po určitom čase vystriedal útlm. V doterajšej histórii ČH – ŠKP Košice sa táto periodicitu viackrát zopakovala. V 60. rokoch 20. storočia bolo hlavným podnetom otvorenie 25 m krytej plavárne a to v roku 1961. Otvorením novej 25 m krytej plavárne sa výrazne zlepšili materiálne a tréningové podmienky v plaveckom klube. Sformovala sa veľmi silná skupina funkcionárov, trénerov a plavcov, ktorí sa postarali o napredovanie plávania v Košiciach do roku 1974.

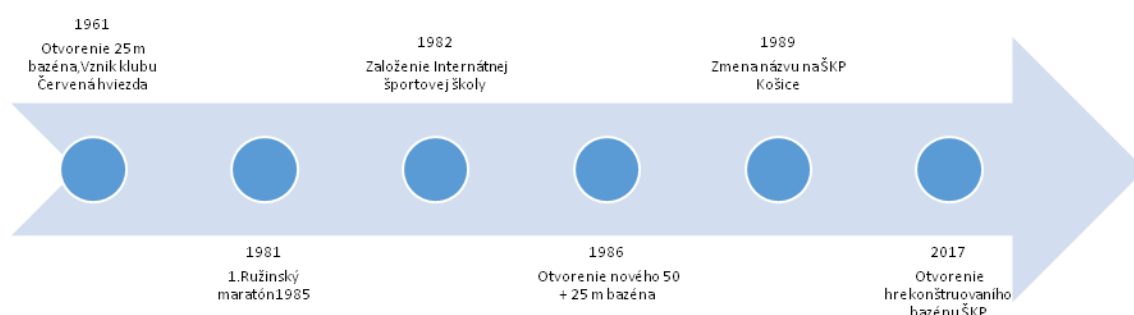
Ďalším medzníkom v histórii košického plávania bolo obdobie druhej polovice 70. rokov 20. storočia, ktoré je spojené s nedostatočným materiálnym zabezpečením prípravy plavcov. Problémy s 25 m bazénom, či meškajúca výstavba novej krytej plavárne spôsobili stagnáciu v klube, čoho dôsledkom bol výraznejší útlm plaveckej výkonnosti.

V roku 1981 organizuje oddiel prvý ročník Ružínského plaveckého maratónu, ktorý odštartoval rozvoj diaľkového plávania na Slovensku. V roku 1982 vzniká IŠŠ kde bolo plávanie pod vedením trénera Laskovského zaradené ku kmeňovým športom.

Zriadenie IŠŠ, otvorenie krytej plavárne s 50 m a 25 m bazénom a rozšírenie trénerských kádrov sa pozitívne prejavilo na raste športovej úspešnosti oddielu.

V roku 1989 zmena politickej situácie priniesla nielen zmenu názvu, ale aj iné, dovtedy nepoznané javy. Obmedzila sa predovšetkým finančná podpora, výkonnostný šport, práca s mládežou a ďalšie aktivity sa ocitli mimo záujmu štátu. Oddiel prežíval krízové obdobie.

V roku 1998 dochádza ku stabilite oddielu. Konsolidácia oddielu naštartovala obdobie postupne narastajúcej výkonnosti a úspechov. Oddiel si stále udržiaval popredné miesto v mládežníckom plávaní. V rokoch 1999 a 2000 bol vyhodnotený ako najúspešnejší oddiel SR. Zvýšil sa počet reprezentantov z radu oddielu v kategóriách mladších i starších juniorov a seniorov, ktorí štartovali na vrcholných európskych súťažiach EYOD, MEJ, ME, ako aj na majstrovstvách sveta (spracované na základe podkladov z osobných archívov Juraja Skálu a Štefana Bottlíka, ako aj spomienok obidvoch menovaných).

Obrázok 1.

Priebeh najdôležitejších udalostí v histórii oddielu plávania ŠKP Košice

5.2 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1960-1981

Košice vždy patrili k významným centráм vodných športov v bývalom Československu. Zásluhou výsledkov vodného póla od počiatku 50. rokov minulého storočia, patrili tieto športy v Košiciach k najpopulárnejším. V tom čase Košice ešte vždy patrili k mestám bez krytého bazénu, vodné športy vo vtedajšej Jednote Košice boli v tieni futbalu. Problémov koncom 50. rokov 20. storočia bolo teda viac než dosť. Tie prinútili

funkcionárov situáciu riešiť a 15. novembra 1961 prestúpili plavci a vodní pólisti vtedajšej Jednoty do ČH (predchodca ŠKP) Košice. Začala sa písať nová éra košického plávania.

V roku 1957 sa v Petrovom sade na mieste mestského amfiteátra začalo s (vleklou) výstavbou očistných kúpeľov s plaveckým bazénom 25×12 m. V roku 1961 sa výstavba „Očistných kúpeľov“ ukončila. Krytý bazén v tom čase ešte len štvrtý na Slovensku, patril svojim vybavením a architektonickým poňatím v tomto období medzi najlepšie v Československu. V roku 1959 bol schválený projekt na prístavbu otvoreného olympijského bazénu 50×21 m s rovnomernou hĺbkou a s detským bazénom 20×6 m.

Krytá plaváreň pochopiteľne už v čase svojho otvorenia nemohla plne uspokojiť potreby plavcov, nie to ešte vodných pólistov, potápačov, výcvik neplavcov či požiadavky širokej verejnosti. Určitý pokrok to však bol. Začalo sa systematickejšie pracovať s mládežou a pod rukami skúsených trénerov Ernesta Téglassyho, Františka Samuelisa, Bartolomeja Šciavnického, Štefana Keresteša, Alexandra Laskovského i ďalších sa v krátkom čase naozaj objavila vlna talentovaných pretekárov.

Obrázok 2. František Samuelis

František Samuelis (* 1917, † 1998). V klube ho všetci familiárne nazývali Šamu-báči. Prvé plavecké preteky absolvoval ako šesťročný chlapec v ČsŠK pod vedením trénera Jaroslava Bradáča. V dorasteneckom veku sa špecializoval na znakársku stovku. V roku 1933 vymenil vo vode plávanie za vodné pólo. O štyri roky neskôr už bol členom družstva, ktoré hralo vo finále o titul majstra ČSR. V roku 1938 prišli nečakané udalosti a s nimi aj druhá svetová vojna. Všetko dobré, čo sa urobilo, sa rozsypalo ako domček z karát. V tom čase však už František Samuelis pokračoval vo svojej športovej dráhe už aj ako tréner. Pod jeho vedením sa priučali plaveckej abecede mnohí známi plavci, medzi

nimi aj Dr. Ján Hliniak. Až do začiatku 80. rokov 20. storočia pracoval ako tréner plávania. V osemdesiatych rokoch končí s dráhou trénera, ako vedúci oddielu vodného póla.

Obrázok 3. Ernest Téglashi

Ernest Téglashi (* 1915, † 1971). S plávaním aktívne začínal v roku 1927 na vojenskej plavárni v Košiciach. O desať rokov neskôr prešiel do ČsŠK Košice už ako vodný pólista. Po oslobodení hral za košických železiarov. Od roku 1948 sa ako tréner venoval práci s mládežou v Jednote Košice. Okrem trénerskej funkcie zastával aj iné, napríklad u železiarov robil predsedu plaveckého oddielu a v Jednote Košice bol vedúcim vodnopólového družstva. Až do roku 1965 bol v ČH Košice dobrovoľným trénerom plávania. Od roku 1966 prevzal dorastencov vodného póla a na tomto mieste urobil kus záslužnej práce.

Obrázok 4. Štefan Keresteši

Štefan Keresteši (* 1932, † 2017). Prezývku Kemény získal z maďarčiny, čo znamená „tvrdý“, taký bol nie len na iných, ale aj na seba. Aktívne začal plávať v roku 1948, no už v roku 1946-48 sa zúčastnil na stredoškolských majstrovstvách. Aktívnu plaveckú činnosť zanechal v roku 1951, kedy sa dal na trénerskú dráhu a stal sa trénerom z povolania. Pri založení ČH boli v 60. rokoch 20. storočia Ščavnický a Keresteši. Ščavnický v tomto období bol ešte stále aktívnym plavcom a držiteľom svetového rekordu z roku 1952 v disciplíne 100 m prsia. Zaujímavosťou tohto svetového rekordu je, že ho držal iba jednu hodinu. Ščavnický bol aj trénerom juniorského družstva ČSSR. Spolu s Bartolomejom Ščavnickým, veľkou slovenskou športovou plaveckou osobnosťou, založili TJ ČH Košice. Štefan Keresteši, bývalý plavec a dlhoročný tréner plavcov ČH Košice bol od malička spätý s vodou. Jeho prvými zverencami boli neskôr výborní plavci, ako Krupanič, Takáč, Piekár a ďalší. Tréner Keresteši k svojej práci pristupoval vždy poctivo, preto upútal a získal si mládež.

Už začiatky mal veľmi sľubné. Aby si obohatil svoje vedomosti, odišiel do trénerskej školy do Prahy, ktorú aj úspešne absolvoval. Po návrate sa znova pustil s elánom do práce, no jeho zverenci-plavci neskôr buď prestali aktívne pretekať alebo sa dali na vodné pólo. Vtedy sa mu pracovalo ťažšie, pretože v Košiciach nebola krytá plaváreň. Celá sezóna trvala dva mesiace. V roku 1960 sa stal trénerom z povolania. V novej krytej plavárni získal okolo seba veľkú skupinu mladých talentovaných plavcov. Na začiatku sa stretával s rôznymi ťažkosťami, ale potom sa začalo na jeho prácu usmievat' šťastie. Mohol sa pochváliť prvými plodmi v podobe dobrých plavcov, ktorí sa dokázali uplatniť aj v celoštátnom meradle. Pod jeho rukou vyrástli aj prví dobrí

dorastenci, ktorí sa na plaveckých majstrovstvách umiestnili na popredných miestach. Medzi nich patrili predovšetkým Truban, Takáč, Sekereš, Barták, Bosáková a ďalší.

Zlepšením tréningových metód a nekompromisným vyžadovaním disciplíny, vyrástli v nasledujúcich rokoch pod jeho vedením majster republiky Lacko, Frívalská, Hroudovci, Töczík, atď. Kerestéši pôsobil 10 rokov ako tréner reprezentantov Československa. Pod jeho vedením sa vypracovali košickí plavci medzi československú plaveckú elitu. Dlhé roky pôsobil v tréningovom stredisku mládeže, ktoré zrušili, keď sa založila internátna športová škola v Košiciach. Od roku 1984 bol vedúcim trénerom športových tried na základnej škole Trebišovská 12. Aktívne pracoval až do roku 1998, kedy odišiel do dôchodku.

Obrázok 5. Alexander Laskovský

Alexander Laskovský (* 1938, † 1983). „Božo“ sa v roku 1949 prihlásil do plaveckého klubu v Košiciach. Do tajov plaveckého športu ho postupne zaúčali tréneri Eckert, Šlarko a známy košický plavecký tréner Samuelis. Alexander Laskovský sa špecializoval na prsiarske disciplíny a v roku 1957 aktívnu pretekársku činnosť ukončil a dal sa na dráhu trénera plávania. Na začiatku bol cvičiteľom plávania a učil plávať deti. Od vzniku ČH Košice pracoval ako dobrovoľný tréner druhej triedy a trénoval plavcov a plavkyne. Medzi jeho zverencov patrili Spišiak, ktorý v roku 1967 skončil na majstrovstvách ČSSR na 100 m voľným spôsobom druhý, časom 58,4 s. Pod jeho rukou vyrástol aj Niežgodský, ktorý získal titul akademického majstra republiky. Medzi jeho ďalšie zverenkyne patrili Labudová, Kapcárová, E. Špinerová a Kilianová. Alexander Laskovský bol od roku 1959 členom krajskej plaveckej sekcie a zastával funkciu tajomníka plaveckej sekcie pri

oblastnej súťažnej komisii v Košiciach. Krátko po tom, ako sa založila IŠŠ, na zriadení ktorej mal veľký podiel, nečakane po zákernej chorobe dňa 13. 1. 1983 zomrel.

Obrázok 6. Štefan Kočík

Štefan Kočík (* 5. 8. 1931, † 16. 9. 2003). Štefan Kočík bol mužom v pozadí vodných športov. V roku 1961, keď sa plavecké športy pôsobiace v Jednote Košice ocitli v nepriaznivej situácii, bol jedným z tých, ktorí sa zaslúžili o prechod týchto športov do vtedajšej ČH. Po zmene názvu na ŠKP pôsobia dodnes. Dlhé roky bol viceprezidentom klubu. Ako funkcionár ŠKP Košice bol pri všetkých 29 tituloch majstrov Československa vo vodnom póle, pri desiatkach titulov majstrov Československa a SR v plávaní, ako aj pri medzinárodných úspechoch košického vodného póla a plávania. Podieľal sa na organizovaní všetkých významných športových akcií v ČH a ŠKP Košice. Aktívnym zostal i po odchode do dôchodku. Funkciu čestného predsedu oddielu plávania zastával do poslednej chvíle svojho života.

Zahraničné styky

ČH postupne nadviazala športové vzťahy s inými krajinami, mestami a klubmi – s maďarskými Budapešťou, Miškolcom, Tatabányou, Egerom, Gyulou, Dunaújvarosom, Debrecínom poľským Krakovom, východonemeckým Finsterwalde, rumunskou Oradeou, západonemeckým Darmstadtom neskôr i s Wuppertalom a Dortmundom, rakúskym Mödlingom, francúzskym Chalon sur Marne a ďalšími.

Veľmi dlhý by bol zoznam tých, ktorí sa najskôr medzi žiackymi a dorasteneckými a potom i medzi dospelými vracali do Košíc s medailami, často zlatými z československých a slovenských šampionátov. V 60. rokoch 20. storočia to boli najmä bratia František a Ladislav Hegyiovci, Peter Takáč, Anton Tekel', Vladimír Lacko, Pavol Frívalský, Štefan Niežgodský, Vladimír Špaldoň, Július Samuelis, Valéria Tylešová, Elza Kolačková, sestry Erika a Judita Kapcárové, Zuzana Némethová a mnohí ďalší.

V ich šľapajach v ďalšej desaťročníci, 70. rokoch, pokračovali najmä bratia Miroslav, Milan a Jiří Hroudovci, Atilla a Csaba Töczikovci, bratia Gašparovci, Miroslav Tkáč, Labuda, Dušan Nemeš, Ladislav Hámorský, Fančalský, Gerenda, Horoň, Šulek a ďalší. Napriek nízkemu vekovému priemeru celok mužov ČH postúpil do 1. celoštátnej ligy. V roku 1971 ako nováčik skončil tretí, za rok piaty, potom súťaž opustil, aby sa do nej na dve sezóny (1977-1978) vrátil. Najmä dvojica trénera Štefana Kerestéša, Milan Hrouda a Atilla Töczik, boli viacnásobní československí a slovenskí medailisti a rekordéri, reprezentanti na vrcholných svetových a európskych súťažiach, Európskom pohári či Spartakiáde bezpečnostných zborov. Milanovi Hroudovi unikli vinou choroby len o vlások letné OH 1972 v Mníchove. Patrí mu však prím, že bol prvým československým plavcom, ktorý pokoril na kraulovej stovke hranicu 55 aj 54 sekúnd. U dievčat sa vtedy darilo hlavne Ivete Frívalskej, Ivete Tkáčovej, Zuzane Špinerovej, Martine Varhoľovej.

Obrázok 7. Milan Hrouda

Milan Hrouda (*1953). V roku 1970 zaplával nový československý rekord v krátkom bazéne na 100 m voľným spôsobom časom 53,3 s. V roku 1971 vytvoril na 200 m voľným spôsobom časom 2:04,9 nový slovenský a československý dorastenecký rekord.

Medzi jeho ďalšie rekordy v tomto období patria: 200 m VS 2:00,8, a 400 m VS 4:29,8. Bol vyhlásený za najúspešnejšieho športovca mesta v roku 1973. Milan Hrouda mal veľkú šancu dostať sa olympijské hry v roku 1972 v Mníchove. Výkonnosť na to mal, ale bolo potrebné zaplávať kvalifikačný limit. V júni sa dostal do výbornej formy, ktorá mala ešte viac kulminovať, ale nestalo sa tak. Očkovanie mu spôsobilo teplotu, ktorá sa vyšplhala až na 40°C. Dôsledkom toho bol dva týždne na suchu. Bolo potrebné skúšať odznova. Milan Hrouda išiel zase od podlahy a vzápätí prišli ďalšie komplikácie. Z finančných dôvodov zatvorili bazén.

Obrázok 8. Attila Töczík

Riešenie sa nenašlo a reprezentant a kandidát na olympijské hry Atilla Töczík (*1952) sa stal majstrom republiky v roku 1971 v disciplínach 200 m znak a 200 m polohové preteky. Bol aj československým držiteľom rekordu na 200 m motýlik, 200 m polohové preteky, 400 m polohové preteky časom 5:00,8 minút. Milan Hrouda a Atilla Töczík vytvorili 84 československých rekordov na tratiach od 100 m po 1500 m. Blížil sa šampionát a zároveň posledná možnosť na splnenie olympijských limitov. Milan Hrouda sa opäť raz stal majstrom ČSSR. Bol v ČSSR najrýchlejšim mužom v bazéne, ale v rozhodujúcu chvíľu nemal kde trénovať. Tak mu len o vlások ušli OH v roku 1972 v Mníchove. Na prvých majstrovstvách sveta v Belehrade Milan Hrouda prekonal československý rekord na 100 m voľným spôsobom časom 54,2 sekúnd a obsadil 18. miesto na šampionáte. Patrí mu prím, že bol prvým československým plavcom, ktorý pokoril na stovke voľným spôsobom hranice 55 a neskôr aj 54 sekúnd.

Po odchode tejto generácie, ktorá v 60. a 70. rokoch 20. storočia tvorila u mužov základ československej plaveckej reprezentácie a po krátkom útlme, opäť ožilo košické plávanie. V roku 1976 štartuje Ladislav Hámorský vo finále 200 m motýlik na MEJ v nórskom Osle. Žiaľ plavecké športy pracovali v tomto období v ťažkých podmienkach. Viazla výstavba novej krytej plavárne s 50 m bazénom, ktorá začala v roku 1972. Hromadili sa problémy so starou „dvadsaťpäťkou“.

Ani systémová práca Športových tried na ZŠ Trebišovská 12 a Tréningového strediska mládeže v Košiciach (TSM, v tom čase pod vedením trénerov Kerestésiho a Laskovského), kvôli zlým materiálnym podmienkam nepriniesla požadovaný efekt (spracované na základe podkladov z osobných archívov Juraja Skálu a Štefana Bottlíka, ako aj spomienok obidvoch menovaných).

5.3 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1982-1997

Najskôr sa uvažuje o založení a v roku 1982 sa aj realizuje vznik IŠŠ, kde je plávanie zaradené medzi kmeňové športy. Veľkú zásluhu na jej vzniku mal Alexander „Božo“ Laskovský, tréner a funkcionár a prvý vedúci tréner plávania na IŠŠ. Hneď na začiatku IŠŠ sa mu podarilo vrátiť do Košíc titul majstra Československa, ktorý získal Ján Urbanský v disciplíne 200 m znak časom 2:21,28 s. Žiaľ začiatkom roku 1983 Laskovský náhle zomrel a funkciu vedúceho trénera preberá Daniel Štubňa. „Božo“ sa nedožil vysnenej krytej päťdesiatky.

Koncom roku 1982 bolo zrušené TSM plávania pri TJ ČH. Tréner bývalého TSM Kerestési sa stal vedúcim trénerom športových tried ZŠ Trebišovská 12. V tomto období pôsobili na ZŠ Trebišovská 12 nasledovní tréneri: Samuelis, Köglovits, Bič, Lukáčová, Hudáková. V roku 1983 je na IŠŠ približne 50 plavcov, ktorých má na starosti okrem trénera z povolania Daniela Štubňu úväzkový tréner Tkáč. Pre oddiel, a tým aj pre košické plávanie, najväčšie úspechy zaznamenali kategórie mladších žiakov 11- a 12-roční, a to Vladimír Mravec, Andrea Mizerová, Zuzana Kupčíková, Tatiana Lesíčková, Marián Fečo a Daniel Jesenský. V kategórii starších žiakov 13- a 14-ročných to boli Rudolf Fodor, Radoslav Sedlák, Alena Zelinková, Gabriela Mattová. V dorasteneckej kategórii zásluhou Juraja Mandulu a Jána Urbanského získal oddiel 4 medailové umiestnenia.

V poradí tretí ročník Ružínského maratónu konaný 27. augusta 1983, ktorý bol opäť majstrovstvami SSR v diaľkovom plávaní, priniesol tituly nasledovným plavcom TJ ČH: Tomáš Andráš na 10 km, Boris Kalinka na 5 km a Jana Vlčáková na 5 km. V roku 1984 na Ružínskom maratóne získali majstrovské tituly SSR Juraj Mandula na 5 km v kategórii mužov a Alena Zelinková na 5 km v kategórii žien. V roku 1985 na federálnych majstrovstvách ČSSR získali tituly žiackych majstrov ČSSR v disciplíne 50 m voľným spôsobom, Vladimír Mravec a v disciplíne 4 × 50 m VS kvarteto dievčat Denisa Kipikašová, Zuzana Kupčíková, Tatiana Lesíčková a Gabriela Rusinová.

Dovtedy to bolo najúspešnejšie vystúpenie plavcov z ČH Košice v histórii žiackych majstrovstiev ČSSR. Podobný cenný úspech dosiahla Alena Zelinková na majstrovstvách ČSSR dorastu, keď si v disciplíne 200 m motýlik „vyplávala“ bronzovú medailu. Zlepšené podmienky prípravy na Športovej škole začali prinášať svoje ovocie vo forme reprezentačnej účasti na Družbe (súťaž olympijských nádejí vtedajších socialistických krajín) v roku 1985 v Gottwaldove, kde plávala Zuzana Kupčíková zverenkyňa trénera Skálu a v roku 1986 a v Bukurešti štartovala Denisa Kipikašová a Silvia Rusinová. Radoslav Sedlák sa v roku 1986 zúčastnil na majstrovstvách Európy juniorov v Západnom Berlíne. Okrem nich v športovej verejnosti rezonovali mená, z ktorých spomenieme Janu Vlčákovú, Juraja Mandulu, Jána Urbanského, Radoslava Fodora, Petra Podolinského. Rozširovali sa aj rady trénerov a funkcionárov, už popri skúsených tréneroch, akými boli Štefan Kerestěši, Leopold Kalinka, Karol Krupanič, Róbert Koglovitsch, Daniel Štubňa. Z mladšej generácie začali pracovať Július Samuelis, Miroslav Tkáč, Ján Bič, Juraj Skála, Stanislav Bañas, neskôr Iveta Pokorná, Ivan Šulek. Práca rozhodcov sa stala aktívnou pod vedením a organizovaním Ctibora Longauera.

Obrázok 9. Radoslav Sedlák

Radoslav Sedlák (*1970). V roku 1986, Radoslav Sedlák, zverenec trénera Ing. Stanislava Baňasa, bol v reprezentačnom družstve ČSSR na majstrovstvách Európy juniorov v západnom Berlíne. Bol to jeden z historických úspechov košického plávania, o to cennejší, že pred desiatimi rokmi na tejto súťaži naposledy štartoval košický plavec (Ladislav Hamorský).

Na majstrovstvách Európy jednotlivcov sa Radoslav Sedlák napriek očakávaniu, že sa presadí vo svojej individuálnej disciplíne (1500 m VS), nedostal dôveru českých trénerov. Ako člen reprezentačnej štafety však prispel k jej hodnotnému šiestemu miestu, keď v nej vynikajúco zaplával motýlikový úsek. Predovšetkým treba spomenúť československý juniorský rekord Radoslava Sedláka na 1500 m voľným spôsobom časom 16:26,94 min, ktorým dňa 12. júna 1986 v Prahe-Podolí prekonal 10 rokov starý rekord významnej osobnosti plávania Daniela Machka. V 25 m bazéne 10. mája 1986 v Martine vytvoril časom 16:18,6 min v tej istej disciplíne slovenský dorastenecký rekord.

Obrázok 10. Silvia Rusinová

Silvia Rusinová (*1985). V roku 1986 žiačky IŠŠ Denisa Kipikašová zverenkyňa trénera Tkáča a Silvia Rusinová zverenkyňa trénera Samuelisa, zaznamenali výrazné úspechy ako mladšie juniorky. Štartovali vo farbách reprezentácie ČSSR na súťaži olympijských nádejí socialistických krajín Družba 1986 v rumunskej Bukurešti.

Cenné sú i finálové 7. a 8. miesta Denisy Kipikašovej na 200 m a 800 m voľným spôsobom. Účasť oboch našich reprezentantiek v štafetách voľným spôsobom, podstatnou mierou prispeli k 6. miestu za ČSSR.

V druhej polovici osemdesiatych rokov, v septembri 1986 sa dokončila a dala do prevádzky krytá plaváreň s 50 m a 25 m bazénom. Košice dostali plavecký objekt, ktorý tu mal byť už dávno. Eufória z nových tréningových podmienok, keď zrazu bol dostatok tréningových hodín pre každého, sa pretavila do veľmi úspešného obdobia konca osemdesiatych a deväťdesiatych rokov. Športová verejnosť oceňovala výsledky Silvie Rusinovej v roku 1987 na Družbe v Pchjongjangu (Severná Kórea) aj jej dvojnásobnú účasť na majstrovstvách Európy juniorov v rokoch 1988-1989 v Ammersforte (Holandsko) a Leeds (Veľká Británia), na ktorých získala ako členka štafety ČSFR na 4 × 200 m voľným spôsobom bronzovú medailu. Nemožno zabudnúť aj na množstvo slovenských a československých rekordov.

V roku 1989 sa dostala do desiatky najúspešnejších športovcov mesta Košice. Objavom roka 1988 sa stáva Katka Jonecová, finalistka prsiarskych disciplín súťaže olympijských nádejí socialistických krajín Družba v maďarskej Gyule.

Popri už úspešných športovcov vyrástli aj ďalší. Formovalo sa vyrovnané družstvo žien, ktoré v roku 1988 postúpilo do I. celoštátnej ligy. V roku 1989 ako nováčik súťaže sa umiestnilo na 2. mieste a o rok neskôr na 4. mieste. Zaslúžili sa o to najmä sestry Gabriela a Silvia Rusinové, Denisa Kipikašová, Zuzana Kupčíková, Nikola

Samuelisová, Katarína Jonecová, Zuzana Jusková, Renáta Pástorová, Martina Žeňuchová, Lenka Nagyová, Katarína Horňáková a ďalšie.

V roku 1989 prišla zmena politickej situácie a z košickej ČH sa stal ŠKP.

V československej reprezentácii patrí stále miesto zverenkyňi trénera Júliusa Samuelisa Silvii Rusinovej, ktorá je v tomto čase najúspešnejšou košickou plavkyňou. Do juniorskej reprezentácie patrili Peter Česla (zverenec trénera Daniela Štubňu) a Ján Bednárík (tréneri Iveta Pokorná, Miroslav Tkáč, Július Samuelis). Na federálnych majstrovských súťažiach jednotlivcov získali plavci ŠKP v roku 1990 spolu 30 medailí, z ktorých 8 je s titulom majstra ČSFR. Podiel na nich mali predovšetkým Silvia Rusinová, Juraj Sýkora, Zuzana Jusková, Lenka Nagyová a Peter Česla. Silvia Rusinová vytvorila zároveň v disciplíne na 200 m voľným spôsobom časom 2:05,85 min nový československý dorastenecký a juniorský rekord. Na majstrovstvách Slovenska jednotlivcov získal oddiel ŠKP vo všetkých vekových kategóriách spolu 175 medailí, z toho 64 s titulom majstra SR. Šesť nových slovenských rekordov vytvorila Silvia Rusinová, 1 žiacky Ladislav Hoksza a 3 ženské štafety. Okrem už uvedených mien je potrebné spomenúť ďalších, ktorí mali medailové úspechy v kategórii seniorov a dorastu: Nikola Samuelisová, Renáta Pástorová, Martina Mecková, Katarína Jonecová a Martina Žeňuchová, zo staršieho žiactva Katarína Horňáková, Igor Štanga, Tomáš Bodnár, Petra Farkašová a Gabriela Tesarčíková, z mladšieho žiactva Andrea Bodnárová, Lucia Ružbarská, Andrea Jarčušková, Martina Užiková, Viktória Svobodová, Martin Žurav, Oliver Lučkanič, Miroslav Tkáč a Ľubomír Myndiuk. V prvej celoštátnej lige malo zastúpenie družstvo žien, ktoré skončilo na 4. mieste.

Začiatok 90. rokov 20. storočia charakterizujeme ako silné zastúpenie plavkyň v ženských kategóriách (popísané vyššie), ku ktorým sa výkonnostne priblížili muži najmä Juraj Sýkora, Pavol Ružbarský, Ján Bednárík, Peter Česla. Oddiel disponoval kvalitnou kategóriou žiactva, z ktorých je potrebné spomenúť Ivanu Kernáčovú s Ladislavom Hoksom. Oddiel bol na najlepšej ceste k vrcholu úspešnosti. Žiaľ stupňovali sa interné konflikty nad ktorými zvíťazí, arogantne povedané, ľudská hlúposť a na všeobecnú radosť závistlivcom a neprajníkom v roku 1992 došlo k rozdeleniu oddielu.

Popri starom vznikol nový oddiel plávania OŠG Košice. Oba oddiely si chcú dokázať svoju životaschopnosť a tak na majstrovstvách Európy juniorov

1993 v Istanbuli sa v reprezentácii stretli: Ivana Kernáčová z ŠKP a Peter Česla z OŠG Košice, na MEJ 1994 v Pardubiciach štartoval Ladislav Hoks z ŠKP. Oddiel OŠG sa viac orientoval na diaľkové plávanie, na majstrovstvách Európy 1995 v diaľkovom plávaní štartovali: Katka Hornáková, Gabriela Tesarčíková, Silvia Rusinová, Peter Česla a Ján Bednárík. V roku 1997 sa objavila diaľkoplavecká nádej Karolína Benöczová, ktorá štartovala na Majstrovstvách Európy v španielskej Seville.

Veteránske plávanie v zastúpení Jaroslava Holého a p. Zlatici Švestkovej dosiahlo výrazné úspechy. Jaroslav Holý získal na majstrovstvách Európy v talianskom Riccione 2 strieborné a 2 bronzové medaily (spracované na základe podkladov z osobných archívov Juraja Skálu a Štefana Bottlíka, ako aj spomienok obidvoch menovaných).

5.4 História a úspechy plaveckého oddielu ŠKP Košice v rokoch 1998-2018

V úvode tohto obdobia došlo k opätovnému zjednoteniu oddielov OŠG a ŠKP. S odstupom času si obe strany uvedomili prerastajúce negatíva a svoje problémy, ktoré dorástli až do zahájenia útlmového programu plávania na športovej škole a silne otriasli pozíciou plávania v ŠKP. Po obojstrannom zhodnotení výsledkov a činností samostatných oddielov došli k záveru, že rozdelenie oddielu bolo pre obe strany negatívnym krokom. Na základe výslednosti Športové gymnázium ruší od 1. septembra 1998 útlmovým programom plávanie, príjmy oddielu plávania z UNITOPU i SPF podmienené výslednosťou stále klesali. Spoločensko-ekonomická situácia spoločnosti, ktorá zrazila školstvo, tým i mládežnícky šport na kolená, ako aj komercializácia športu a športových objektov, mali a stále majú nepriaznivý dopad na plávanie. Plávanie najmä z dôvodu výšky prenájmu bazénu patrí v Košiciach medzi najnákladnejšie športy. Všetky tieto skutočnosti viedli vedenia oboch subjektov, oddielov plávania ŠKP a OŠG Košice k rozhodnutiu, zlúčiť oba oddiely a zrušeniu oddielu plávania OŠG k 31. marcu 1998.

Dôležité bolo, že sa v roku 1998 našla vôľa k opätovnému zlúčeniu. V skutočnosti to bol zložitý proces a na oboch stranách skutočne „padali hlavy“. Zadošťučením pre plávanie bolo, že v roku 1999 a v roku 2000 bol oddiel plávania ŠKP SPF vyhlásený za Najlepší oddiel plávania SR, pretože v týchto rokoch mal zastúpenie na niektorej z vrcholných európskych plaveckých podujatí.

Obrázok 11. Michal Parnahaj

V roku 2000 štartujú Miriam Takáčsová a Michal Parnahaj vo štvorici slovenských reprezentantov na 27. majstrovstvách Európy juniorov v plávaní vo francúzskom Dunkerque. 17-ročný Michal Parnahaj (*1985), zverenec Júliusa Samuelisa sa vo svojej najsilnejšej disciplíne 200 m motýlik časom 2:10,63 min umiestnil v silnej konkurencii na 20. mieste.

Na 100 m trati zaplával čas 1:00,70 min a na 200 m VS si časom 2:01,02 min vytvoril výrazný osobný rekord. 15-ročná zverenkyňa trénerského dua Denisa Polláková – Juraj Skála Miriam Takáčsová (*1986) štartovala v disciplínach 50 m, 100 m a 200 m voľným spôsobom. Vo svojej najsilnejšej disciplíne, kraulovej päťdesiatke sa prebojovala do semifinále a časom 27,50 s a umiestnila sa na celkovom 13. mieste.

Obrázok 12. Miriam Takáčsová

V histórii plávania v tom období to bolo najúspešnejšie umiestnenie košickej plavkyne v individuálnej disciplíne na juniorských majstrovstvách Európy Posledný

výrazný úspech na MEJ z Košičanov získala Silvia Rusinová v roku 1989 v anglickom Leedse ako členka bronzovej štafety ČSFR v disciplíne 4 × 200 m VS.

Na majstrovstvách Európy v plávaní v roku 2000 v Helsinkách štartujú v reprezentácii diaľkoplavcov 19-ročná Karolína Benőczová a 17-ročný Igor Straka, obaja na 5 km trati. Ich umiestnenie v druhej polovici poľa (obaja na 23. mieste, Straka bol neskôr diskvalifikovaný za porušenie pravidiel), zodpovedalo možnostiam ich prípravy (najmä po stránke ekonomickej) v náročnom odvetví – diaľkovom plávaní.

Výrazný je aj podiel mladších juniorov na reprezentácii SR v roku 2000. Košickí mladší junióri Radka Kandráčová, Livia Flachbartová, Michaela Smoláková a Peter Novysedlák štartovali na medzištátnom juniorskom trojstretnutí ČR – Poľsko – SR. V roku 2000, ako aj v predchádzajúcom, bol vyhodnotený oddiel ako najlepší plavecký oddiel v SR.

Bolo to, samozrejme, aj výsledkom tímovej práce vtedajšieho trénerského kolektívu ktorý tvorili Július Samuelis, Denisa Polláková, Ivan Šulek, Ján Urbanský, Vladimír Mravec, Ladislav Hokszy, Ján Bič, Milan Šagát, Karol Krupanič, Juraj Skála, ako aj dobrého funkcionárskeho a rodičovského zázemia. Úspechom bolo menovanie odchovankyne košického plávania Mgr. Denisy Pollákovvej (rod. Kipikašová), reprezentačnou trénerkou juniorov SR.

Z pohľadu podielu na štátnej reprezentácii košické plávanie malo okrem OH v období 1998-2001 účasť na každom type vrcholného podujatia. Vstup do tretieho tisícročia vyznel pre košické plávanie optimisticky.

Obrázok 13. Radka Kandráčová

V roku 2001 malo ŠKP Košice po prvý krát zastúpenie na všetkých vrcholných plaveckých podujatiach konaných v tom roku. Na EYOF (Európsky olympijský festival

mládeže) v španielskej Murcii reprezentovali Slovensko Radka Kandráčová (*1987), Peter Novysedlák (*1985), zverenci trénerského dua Polláková – Skála a Ivana Matíková, zverenkyňa Ivana Šuleka. Radka Kandráčová bola najúspešnejšia zo slovenskej výpravy, dvojnásobná finálová účastníčka v disciplínach 100 a 200 m prsia.

Obrázok 14. Peter Novysedlák

Na majstrovstvách Európy juniorov vo Vallete na Malte štartovali Michal Parnahaj s Miriam Takácsovou. V japonskej Fukuoke na majstrovstvách sveta plávala diaľkoplavkyňa Karolína Benoczková, a na majstrovstvách Európy v krátkom 25 m bazéne v belgických Antverách Michal Parnahaj.

V júni 2001 sa po prvý krát organizovali dovtedajšie medzinárodné plavecké preteky žiactva pod novým názvom Súťaž olympijských nádejí a zúčastnilo sa na nich veľmi silné juniorské reprezentačné družstvo Maďarska. Jednou z výhod rezortného klubu bola možnosť absolvovať základnú vojenskú službu v Športovejrote Ministerstva vnútra. Celá rada vodných pólistov a plavcov túto možnosť využila. Ako poslední nastúpili do Športovej roty v roku 2001 trojica plavcov Róbert Ficeri, Rado Heštera a Michal Parnahaj. Písal sa rok 2002 kedy sa činnosť Športovej roty definitívne zrušila. Úspechom roka 2002 bola účasť Radky Kandráčovej a Petra Novysedláka (aj so svojimi osobnými trénermi Denisou Pollákovou a Jurajom Skálom) na majstrovstvách Európy juniorov v Linzi. Obaja zostali za bránami finále.

V lete 2003 štartovala na majstrovstvách Európy juniorov v škótskom Glasgowe Miroslava Matíková, zverenkyňa trénera Ivana Šuleka v motýlikových disciplínach 100 m časom 1:04,98 min a 200 m časom 2:23,22 min, ktorým vytvorila nový slovenský rekord 15-ročných žiačok.

V roku 2004 bolo ŠKP Košice na základe počtu členov štvrtým najväčším plaveckým oddielom na Slovensku. Trénerské zabezpečenie oddielu tvorilo desať úväzkových trénerov (v abecednom poradí Ján Bič st., Bič ml., Ladislav Hokszy, Karol Krupanič, Vladimír Mravec, Denisa Polláková, Júlis Samuelis, Juraj Skála, Ján Šraga, Ivan Šulek, Ján Urbanský), pričom Polláková a Samuelis boli profesionálnymi trénermi Športového gymnázia.

V roku 2004 boli do reprezentačného družstva juniorov zaradení Ivana Matíková, Miroslava Matíková a Zuzana Mimovičová. Táto trojica štartovala 15.7.-18.7.2004 na majstrovstvách Európy juniorov v Lisabone. Na Európskych stredoškolských hrách v talianskom Milline štartovala Radka Kandráčová a Martin Leško. Na predolympijskom mítingu juniorov v Aténach nechýbal ani košický junior Peter Urban. V medzištátnom juniorskom stretnutí Česko – Poľsko – Slovensko a juniorskom multistretnutí stredoeurópskych krajín košický oddiel reprezentovala Viktória Halaszová.

V histórii košického plávania bol rok 2005 spätý s týmito úspechmi. Zuzana Mimovičová sa v dňoch 3.6.–7.6.2005 zúčastnila 1. ročníka Asia – Europe Meeting (ASEM) v Bangkoku, na ktorých sa s reprezentačnou polohovou štafetou 4 × 100 m umiestnila na 3. mieste, v disciplínach 200 m prsia a 200 m polohové preteky na 4. mieste (2:38,56 a 2:28,49 min) a v disciplíne 100 m prsia časom 1:15,62 min na 5. mieste. Na majstrovstvách Európy juniorov v roku 2005 (Budapešť, 14.-17.7.2005) si Zuzana Mimovičová vyplávala B-finále, najlepšie umiestnenie medzi prsiarskymi a polohovkovými disciplínami 15. miesto v disciplíne 400 m polohové preteky.

Rok 2005 bol aj rokom úspešného vstupu 26-ročného Tomáša Bábelu do stavu medzinárodných rozhodcov. Bol súčasťou rozhodcovského zboru na Majstrovstvách Európy juniorov v Budapešti a na majstrovstvách Európy v krátkom bazéne v talianskom Trieste. Na 10. majstrovstvách Európy Masters vo švédskom Stockholme 16.-21.8.2005 získal Jaroslav Holý, vo veku 80 rokov vo svojej vekovej kategórii titul majstra Európy v disciplíne 50 m motýlik, 2. miesto na 200 m motýlik a 3. miesto na 100 m prsia. Jeho celkovú bilanciu na vrcholných svetových a európskych súťažiach (majstrovstvá sveta a Európy) v rokoch 1995–2005 tvorí 1 titul majstra Európy, 7 strieborných a 10 bronzových medailí. Jaroslav Holý bol v roku 2005 vyhlásený Najlepším športovcom SPF v kategórii Masters, rovnako ako Magdaléna "Duci" Kapcárová, ktorá získala titul majstra Európy v disciplíne 50 m prsia.

V roku 2006 bola Budapešť opäť dejiskom majstrovstiev Európy v seniorskej kategórii. Na tomto podujatí štartovala v Budapešti aj Zuzana Mimovičová a to vo všetkých prsiarskych disciplínach a krátkej polohovke. Najlepšie sa jej darilo v disciplíne 200 m prsia, kde doplávala medzi ženami na 26. mieste. Rok 2006 bol v histórii juniorského plávania výnimočný tým, že sa konali 1. FINA majstrovstvá sveta juniorov v Brazílii. V Rio de Janeiro štartovala aj košická juniorská reprezentantka zverenkyňa trénerského dua Júliusa Samuelisa a Juraja Skálu Zuzana Mimovičová, ktorá na 200 m prsia doplávala na 13. mieste. Slovenská reprezentantka v diaľkovom plávaní Ivana Matíková štartovala na 5 km trati na majstrovstvách Európy juniorov v diaľkovom plávaní, ktoré sa uskutočnili na jazere v nemeckom Múritz. Úspešnú plaveckú sezónu 2006 mala mladšia juniorská reprezentantka, Alexandra Farkašová (obe pod vedením trénera Ivana Šuleka). Najúspešnejšia pretekárka kategórie 14-ročných žiačok absolvovala s juniorskou reprezentáciou štarty v Dunaújvároši (Maďarsko), trojstretnutie v Osvienčime (Poľsko) a multistretnutie v Kranji (Slovinsko). Alexandra Farkašová vytvorila v roku 2006 slovenský rekord kategórie 14-ročných žiačok na 25 m bazéne v disciplíne 1500 m voľný spôsob časom 17:47,74 min.

Obrázok 15. Július (Dady) Samuelis

Július Samuelis (*1948) patrí k významným trénerom košickej plaveckej histórie. Ako syn nemenej významného trénera a funkcionára plaveckých športov v Košiciach Františka Samuelisa, vyrastal a trávil aktívnu časť svojho života pri bazénoch. Aktívne sa plávaniu venoval od siedmich rokov v košickej Jednote, pretekárskemu plávaniu sa

venoval v ČH Košice. Základnú vojenskú službu absolvoval v rokoch 1967 až 1969 ako armádny športovec-plavec v Dukle Praha. Po návrate z vojenskej služby pokračoval v aktívnej činnosti až do roku 1977 ako hráč vodného póla košickej ČH. Svoje bohaté skúsenosti zo športovej prípravy začal využívať od roku 1979 ako tréner v TJ Mladosť Košice. Od roku 1980 pracuje ako tréner Školského športového strediska pod patronátom ČH na ZŠ Trebišovská. Po zriadení košickej IŠŠ s patronátnym klubom ČH – neskôr ŠKP Košice začal v roku 1983 svoje pôsobenie ako tréner plávania a zotrval v tejto činnosti až do roku 2010. V rokoch 1988 až do roku 2009 spolupracoval ako reprezentačný tréner juniorov a seniorov bazénového i diaľkového plávaniu v bývalom Československu a Slovensku. Vychoval rad významných pretekárov, medzi ktorými boli Silvia Rusinová (viacnásobná držiteľka československých rekordov), Juraj Sýkora, Pavol Ružbarský, Ján Bednárík, Michal Parnahaj, Gabriela Tesarčíková, Martina Úžiková, Igor Straka, Karolína Benoczová a mnoho ďalších.

V roku 2007 sa naša nádejná reprezentantka Zuzka Mimovičová kvalifikovala na letnú svetovú univerziádu do Bangkoku, kde štartovala vo svojich prsiarskych a polohových disciplínach a umiestnila sa najlepšie na 24. mieste v disciplíne 400 m polohový preteky.

Medzi najúspešnejšiu pretekárku v žiackych disciplínach sa zaradila Alexandra Krupaničová, ktorá získala na majstrovstvách Slovenska trikrát majstrovský titul, dvakrát sa umiestnila na druhom mieste a raz získala bronzovú medailu.

V roku 2008 dochádza k miernemu poklesu výkonnosti plavcov ŠKP Košice, čo sa prejavuje menšou účasťou na vrcholných podujatiach a získaním počtu medailových umiestnení na majstrovstvách Slovenska. Jedinou náplasťou bolo MEJ v Sète (Francúzsko), kde v zastúpení Alexandry Farkašovej v diaľkovom plávaní na 5 km. Obsadila 24. miesto. V úspešnosti na majstrovstvách Slovenska, získavame len 41 medailí, z toho 18. titulov. V povedomí ľudí zneli mená ako Zuzana Tencerová, Alexandra Farkašová, Zuzana Krupaničová, Zuzana Mimovičová a Paulína Lazoriková. O výsledky plavcov sa precízne starali tréneri športového gymnázia pán Július Samuelis, Juraj Skála, Ivan Šulek a úväzkový tréneri klubu Ján Urbanský a Emerich Kassai.

Nasledujúci rok priniesol účasť v podobe Zuzany Tencerovej na EYOF 2009 v Tampere (Fínsko), kde sa v krauliarskej disciplíne 800 m voľným spôsobom umiestnila najlepšie na 21. mieste. Zuzana Mimovičová sa prebojovala na ďalšiu letnú svetovú

univerziádu, ktorá sa uskutočnila v srbskom Beograde. Plávala svoje prsiarske disciplíny a polohové preteky, kde dosiahla najlepšie umiestnenie na 200 m prsia a obsadila 21. miesto. EYOF- European Youth Olympic Days/Festival.

Rok 2010 bol považovaný za jeden z úspešných rokov nášho klubu, hlavne diaľkového plávania a to účasťou na mnohých významných podujatiach.

Plavec Stanislav Szabo sa zúčastnil na MEJ v Helsinkách, kde obsadil 36. miesto v disciplíne 50 m prsia.

Zuzana Mimovičová účasťou na ME, potvrdila svoju formu a domácu dominanciu vo svojich prsiarskych disciplínach, kde obsadila 21. miesto na 200 m prsia. Laura Linkeschová ako juniorská reprezentantka absolvovala medzinárodne trojstretnutie. (ČR – Poľsko – SR). Trénerom všetkých športovcov bol dlhoročný tréner Juraj Skála.

Alexandra Farkašová reprezentovala v diaľkovom plávaní na MEJ v Hoorne (Holandsko), ME na Balatone (Maďarsko), kde sa na 5 km trati umiestnila na 22. mieste a MS Robercal (Kanada) krásne 11. miesto. Pochvalu si zaslúžila od trénera Ivana Šuleka. K česko-poľsko-slovenskej juniorskej reprezentácii môžeme ešte spomenúť Miroslava Čmeľa a Urbana Lukáča, ktorý absolvoval reprezentačný štart na trojstretnutí v Poznani (Poľsko).

Zuzana Mimovičová dostala ocenenie od Slovenskej plaveckej federácii ako 3. najúspešnejšia žena za 6 prekonaných rekordov SR a 6 titulov majsterky SR.

V Slovenskej pôsobnosti klub získal 78 medailí, z toho 24 titulov. O víťazstvá sa zaslúžili menovite: Zuzana Mimovičová, Alexandra Farkašová, Stanislav Szabo, Miroslav Čmeľ, Laura Linkeschová, Paulína Lazoriková, Nina Furiešová, Carmen Mikušová, Erika Borovová a ostatní členovia.

Obrázok 16. Ivan Šulek

Mgr. Ivan Šulek (*1962). Od detských rokov ho zaujímala voda a tak sa ako 6-ročný naučil plávať. Stále ho to ťahalo k vode, tak ho rodičia prihlásili do plaveckého oddielu Červená hviezda, kde absolvoval prvé kroky vo svojej plaveckej kariére .

Popri plávaní sa venoval aj rýchlostnému potápaniu, kde dosiahol tak ako aj v plávaní tituly majstrov Československa. Po ukončení aktívnej kariéry sa dal na trénerskú dráhu, kde sa venoval plávaniu a plávaniu telesne postihnutých detí. Jeho úspechmi boli reprezentanti v plávaní, ako aj úspechy zdravotne ťažko postihnutých športovcov, s ktorými absolvoval dvoje paralympijských hier v Sydney v roku 2000 a Pekingu v roku 2008. V rokoch 2006 až 2012 pracoval ako reprezentačný tréner zdravotne postihnutých športovcov. Od roku 2012 zastával funkciu manažéra juniorov a seniorov v SPF. Momentálne pôsobí ako prezident SPF.

V roku 2011 pokračovala tvrdá práca Zuzany Mimovičovej a skupiny okolo nej k dosiahnutiu a splneniu limitu na OH v Londýne (Anglicko) 2012. Celá príprava bola riadená pod odborným okom skúseného trénera Skálu, ktorý videl snahu a potenciál k dosiahnutiu životného úspechu svojej plavkyne Zuzany Mimovičovej, k splneniu limitu na OH 2012.

Ďalšími pretekmi, na ktorých sa Zuzana Mimovičová pokúšala splniť limit, boli ME v plávaní v Štetíne (Poľsko) a účasť na univerziáde v Shenzene (Čína). Najlepšie umiestnenie dosiahla na 50 m prsia, kde obsadila 14. miesto. K poctivej práci jej pomohli aj ostatní plavci, ako Nina Furiešová, ktorá sa zúčastnila EYOF festivalu v Trabzone (Turecko), kde v svojej disciplíne 400m polohové preteky obsadila 18. miesto. Pridali sa aj dievčatá Laura Linkeschová a Erika Borovová účasťou na trojstretnutí (ČR – Poľsko

– SR). Laura Linkeschová obsadila 3. miesto na 200 VS a Nina Furiešová 2. miesto na 400 m polohové preteky.

Nesmieme zabudnúť aj na účasť na multistretnutí Miškolc (Maďarsko), kde reprezentovali a najlepšie umiestnenia dosiahli: Carmen Mikušová 2 × 4. miesto 100 a 200 m motýlik, Nina Furješová 400 m polohové preteky 7. miesto, Paulína Lazoríková 5. miesto 200, Laura Linkeschová 10. miesto 800 voľným spôsobom, Urban Lukáč 13. miesto 1500 voľným spôsobom.

Nasledujúci rok bol z pohľadu účasti na svetových podujatiach skromný a smutný, nakoľko sa Zuzane Mimovičovej nepodarilo splniť limit na OH 2012 v Londýne (Anglicko), kde jej chýbala k splneniu limitu jedná stotinka sekundy na 100 m prsia. Jej najlepší čas bol 1:09,00 min a limit 1:08,99 min. Neúčasť na OH si nahradila účasťou na ME Debrecín (Maďarsko), kde dosiahla najlepšie umiestnenie na 50 m prsia a 22. miesto.

Rok 2013 bol pre plavcov ŠKP Košice vcelku úspešným rokom, nakoľko sa plavci klubu zúčastnili na viacerých významných pretekoch. Medzi najhodnotnejšie patrila účasť Zuzany Mimovičovej na MS v Barcelone (Španielsko), kde sa umiestnila v disciplíne 50 m P na 41. mieste a účasť na svetovej univerziáde v Kazani (Rusko), kde skončila na 18. mieste v disciplíne 200 m P. Carmen Mikušová sa prebojovala na MSJ Dubai (Spojené arabské emiráty), kde obsadila v disciplíne 200 m motýlik 21. miesto. Medzi mladých juniorských reprezentantov sa zaradil Jakub Mohlér účasťou na trojstretnutí ČR – Poľsko – SR 6. miestom na 100 VS. K daným výsledkom treba ešte prirátat úspechy master plavcov na ME v Eindhovene (Holandsko): Magdaléna Kapcárová, 1 × zlatá 50 m P a 1 × strieborná medaila 50 m VS, Erika Mrázová, 2 × tretie miesto – 100 a 200 m prsia. V hodnotení MSR celkovo získali 71 medailí, z toho 15 titulov majstra SR. Víťazmi sa stali Zuzana Mimovičová, Carmen Mikušová, Nina Furiešová, Laura Linkeschová. Lucia Linkeschová a ostatní na strieborných a bronzových miestach. O zabezpečenie celého chodu klubu sa starali tréneri Juraj Skála, Ivan Šulek, Ján Urbanský, Emerich Kassai.

Rok 2014 sa nezačal v najlepšom svetle. Pri zdravotných problémoch našej najlepšej pretekárky Zuzany Mimovičovej (zlomené zápästie) sa o našu reprezentáciu klubu museli posnažiť mladšie juniorky a to Laura Linkeschová účasťou na medzinárodnom multistretnutí juniorov CEJCM v Prahe, kde obsadila vo svojej

disciplíne 200 m motýlik 16. miesto. Ďalšou účasťou, ktorá hájila farby plaveckého oddielu, bola Carmen Mikušová.

Obrázok 17. Carmen Mikušová

Na MEJ v poľskej Poznani sa vo svojej najsilnejšej disciplíne 200 m motýlik prebojovala do semifinále a skončila na 16. mieste.

Medzi ďalších juniorských reprezentantov treba ešte spomenúť Rastislava Trochu, Jakuba Mohléra a Luciu Kubovú. V celkovom hodnotení klub v pohári družstiev FPD obsadil 4. miesto na Slovensku. Bilancia 71 medailí z majstrovstiev Slovenska, z toho 21 titulov. O tituly sa zaslúžili hlavne Carmen Mikušová, Rastislav Trocha, Jakub Mohlér, Sergej Kováč, Lucia Linkeschová, Lucia Kubová a v zimnej časti aj Zuzana Mimovičová a ostatní plavci. V kategórii masters sa víťazkou stala Magdaléna Kapcárová.

Obrázok 18. Jakub Mohlér

Dievčatá plaveckého klubu sa v roku 2015 prvýkrát v rámci športového gymnázia prebojovali na majstrovstvá sveta stredných škôl (World School Championship) v Poznani (Poľsko), kde klub úspešne reprezentovali: Carmen Mikušová 100 m motýlik, Kristína Horváthová 100 m prsia, Iveta Tóthová 200 m polohové preteky. Z chlapcov sa do výberu reprezentačného družstva dostal Jakub Mohlér, kde v disciplíne 100 m voľný spôsob obsadil 5. miesto časom 0:52,89 s a Rastislav Trocha obsadil 13. miesto na 50 m voľným spôsobom.

Jedinou účasťou na veľkých súťažiach boli MSJ v Singapore (Singapurská republika) pre Carmen Mikušová, kde v disciplíne 200 m motýlik doplávala na 15. mieste.

V počte medailí z majstrovstiev SR, ktoré tvorilo 11 zlatých, 22 strieborných a 34 bronzových, bolo vedenie klubu spokojné, hoci stále sa dalo niečo zlepšovať. Medzi medailistov patria menovite: Carmen Mikušová, Kristína Horváthová, Zuzana Mimovičová, Lucia Linkeschová, Simona Sabolová, Vanesa Kravčíková a u chlapcov Jakub Mohlér a Rastislav Trocha.

Po ôsmich rokoch (rok 2016) sa začala rekonštrukcia plavárne ČH ako historickej pamiatky mesta Košice, ktorá priniesla rekonštrukciu celého objektu a nový nerezový vodnopólový 33 m otvorený bazén s posuvnou stenou pre športovcov klubu. V súčasnosti jedinou nevýhodou je, že jeho prevádzka je obmedzená len na tri letné mesiace. Mesto

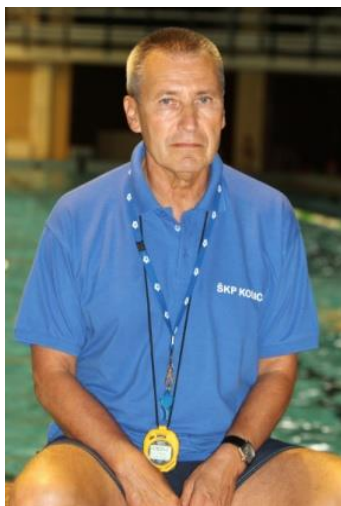
Košice ho plánuje prekryť a vytvoriť celoročnú prevádzku, ktorá by odľahčila činnosť na jedinom košickom bazéne.

ŠKP Košice má za sebou 1. rok fungovania ako nové občianske združenie, ktoré vzniklo na základe podmienok uvedených v novom zákone o športe (č.440/2015 Z.z.). Oddiel plávania je však stále pod záštitou ŠKP ako „matky“, ktorý má dlhoročnú tradíciu ešte aj významné postavenie v slovenskom plávaní vydané však už v dávnejšej minulosti mnohými významnými športovými úspechmi. V súčasnosti je výkonnosť a úspešnosť oddielu slabšia ako bola v minulom roku 2016, čo je zapríčinené aj odchodom našej seniorskej reprezentantky Carmen Mikušovej na vysokoškolské štúdium do Prahy. ŠKP má cca 90 aktívnych členov, z ktorých v roku 2017 boli len 2 juniorské reprezentantky a 10 členov ÚTM pre rok 2017. Výbor nedisponuje žiadnym profesionálnym pracovníkom, všetky funkcie a činnosti sú zabezpečené na báze dobrovoľných pracovníkov. Oddiel sa v roku 2017 zúčastnil celkovo 38 športových podujatí, z toho 7 súťaží majstrovstiev SR, 4 kolá oblastných majstrovstiev, 11 SPF súťaží, 4 medzinárodných podujatí. Organizačne pripravil a zabezpečil 2 podujatia (1 majstrovstvá SR, 1 medzinárodné podujatie). Nad pravidelný rámec pretekov je potrebné spomenúť preteky pri príležitosti Svetového dňa vody v Miškovci, účasť na súťaži v Dunaújvárosi a Brne.

Enormné úsilie a roky poctivej driny vyústili do historického momentu v stredu 16. augusta 2017. Nástrahy 36 kilometrového prielivu, ktorý oddeľuje Anglicko od Francúzska, zvládla 44-ročná Zuzana Jusková, členka nášho klubu za 11 hodín a 16 minút, čím o šesť minút prekonala rekord Zoltána Makaia z roku 2002. Ako prvá Slovenka zvládla nástrahy prielivu v studených vodách Atlantického oceánu. Týmto časom vytvorila slovenský rekord v diaľkovom plávaní.

Po výraznejšom úspechu v roku 2017 a ukončení plaveckej kariéry niektorých vyspelejších plavcov sa o miesto v tíme museli pobiť mladší nastupujúci plavci. Nakoľko ešte nemali toľko skúsenosti ako ich predchodcovia, pomaly sa začali presadzovať na medzinárodnej aj slovenskej úrovni. Jedinými reprezentantkami boli Sarah Čajbíková, ktorá sa zúčastnila Svetového pohára v Budapešti a zažila svoju premiéru na veľkom podujatí a Carmen Mikušová, ktorá absolvovala ME v Glasgowe (Veľká Británia) v diaľkovom plávaní a v disciplíne 10 km obsadila 28. miesto. Počet plavcov spĺňajúcich limit pre zaradenie do útvarov talentovanej mládeže mal klesajúci charakter a zastavil sa

na počte sedem plavcov. Celkove na MSR získali plavci klubu spolu 30 medailí, čo bolo najmenej za posledné obdobia. Na medailovom úspechu sa podieľali menovite: Vanesa Kravčíková, Sarah Čajbíková, Lenka Melničáková, Zuzana Čižmariková, Peter Semanco, Kocan Šimon. V hodnotení klubov Slovenského pohára sa družstvo plaveckého oddielu umiestnilo na 4. mieste spomedzi všetkých klubov. Veľkú zásluhu za úspechmi plavcov má dlhoročný tréner a funkcionár Juraj Skála.

Obrázok 19. Juraj Skála

Ing. Juraj Skála (*1948), najdlhšie žijúci tréner, funkcionár a pamätník ŠKP Košice. S aktívnym plávaním začal ako deväťročný vo vtedajšej Jednote Košice a venoval sa pretekárskemu plávaniu v klube ČH Košice až do roku 1969. Jeho trénermi boli Ernest Téglashi a Štefan Kerestéši. Po ukončení aktívnej činnosti sa dal na prácu začínajúceho trénera a funkcionára, kde prešiel rôznymi funkciami a v súčasnosti robí gestora a učiteľa pre začínajúcich trénerov. Od roku 1979 až doteraz pracuje ako úväzkový tréner plávania mládeže, tréner TSM, CTM v ČH, neskôr ŠKP. Rok po otvorení Internátnej športovej školy 1983 nastúpil ako úväzkový tréner na školu, kde sa až doposiaľ stará o nádejných reprezentantov a plavcov školy. V rokoch 2005 až 2014 trénersky spolupracoval s reprezentačným družstvom juniorov a seniorov Slovenska. Z pretekárov, na ktorých športovej výkonnosti pracoval, významnejšie úspechy medzinárodnej úrovne dosiahli (v chronologickom poradí) Zuzana Kupčíková (Družba), Ivana Kernáčová (MEJ), Miriam Takácsová (MEJ), Peter Novysedlák (EYOF, MEJ), Martin Štefaňák (ME v DP), Radka Kandráčová (EYOF, MEJ), Nina Fürješová (EYOF, MEJ), Carmen Mikušová (MEJ a

MSJ) a Zuzana Mimovičová (MEJ, MSJ, ME, MS, Univerziáda, držiteľka rekordov SR) (spracované na základe podkladov z osobných archívov Juraja Skálu a Štefana Bottlíka).

5.5 Najúspešnejšia plavkyňa ŠKP Košice Zuzana Mimovičová

Obrázok 20. Zuzana Mimovičová

Mgr. Zuzana Mimovičová (*1989). Zuzana Mimovičová, ŠKP Košice, slovenská reprezentantka v plávaní, držiteľka slovenských rekordov. Je absolventkou Športového gymnázia v Košiciach. V súčasnosti ukončila vysokoškolské štúdium na Prírodovedeckej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach v odbore fyzika. Plávaniu sa venuje od veku 10 rokov. Od roku 2000 je členkou ŠKP Košice. Pripravovala sa pod vedením trénerov Vladimíra Mravca, Denisy Pollákovéj, Júliusa Samuelisa, v súčasnosti je jej trénerom Juraj Skála.

Mimovičovej plavecká kariéra, na rozdiel od väčšiny úspešných, nezačala žatvami medailí v žiackych kategóriách. Snáď to bolo i tak dobre. Majstrovské medaily začala získavať až ako juniorka. Prvý medzinárodný úspech dosiahla v roku 2003 na multistretnutí juniorov Central European Countries 2003 v Maďarsku, kde sa v disciplíne 200 m prsia umiestnila na 3. mieste.

Výrazne sa presadila až v kategórii žien, v ktorej jej výkonnosť stále rástla a okrem titulov majsterky si pripisovala aj nové slovenské rekordy. V rokoch 2009 až 2013 vytvorila 17 nových slovenských rekordov. 20. novembra 2011 vytvorila na Veľkej cene Brna v disciplíne 100 m prsia na 25 m bazéne časom 1:09,99 min slovenský rekord, ktorým ako prvá zo Sloveniek prekonalá magickú hranicu 1:10,00 min.

V rokoch 2004 až 2013 získala na národných Majstrovstvách Slovenska v kategóriách juniorky a ženy spolu 41 titulov majster Slovenska a ďalších 33 medailových umiestnení, prevažne v disciplínach 50, 100 a 200 m prsia, 200 m motýlik, 200 a 400 m polohové preteky. Jej športovým vzorom bola ruská prsiarka, majsterka Európy, Julia

Jefimova (1992), športovým cieľom – účasťou na OH 2012 v Londýne. Zuzana Mimovičová bola v rokoch 2009 a 2010 vyhlásená SPF ako tretia najúspešnejšia slovenská plavkyňa. Pred ňou sa umiestnili Katarína Filová a Katarína Listopadová.

V roku 2011 bola vyhlásená ako druhá najúspešnejšia slovenská plavkyňa za víťazkou Katarínou Filovou. Za úspešnosť v roku 2013 bola vyhlásená ako druhá najlepšia slovenská plavkyňa za Katarínou Listopadovou. V projekte ŠOK – Športová osobnosť Košíc 2010 bola Mimovičová zaradená Košickou športovou akadémiou do desiatky aktívnych špičkových športovcov mesta.

Štarty na významných európskych a svetových súťažiach :(viď podkapitola 5.7)

Tabuľka 1. Rekordy SR (Mimovičová Zuzana)

Disciplína	Čas	Dĺžka bazénu	Dátum	Miesto
50P	0:32,42	50m	4.3.2012	Berlín (Nemecko)
100P	1:10,76	50m	12.5.2013	Bratislava (SR)
200P	2:32,15	50m	29.5.2010	Bratislava (SR)
50P	0:32,17	25m	20.12.2009	Trenčín (SR)
100P	1:09,31	25m	10.12.2011	Szczecin (Poľsko)
200P	2:30,41	25m	9.12.2011	Szczecin (Poľsko)

Zuzane Mimovičovej účasť na OH 2012 v Londýne nakoniec unikla o 1 stotinu sekundy. Hra osudu, keď napriek priazni a finančnej pomoci sponzorov v nepravú chvíľu, práve počas kľúčového vysokohorského sústredujú ju zaskočila choroba, ktorá potom s psychickým tlakom na splnenie cieľa jej neprispeli v záverečnej časti k zaplávaniu lepšieho výkonu (spracované na základe podkladov z osobného archívu Zuzany Mimovičovej).

5.6 Kritéria hodnotenia športovej úspešnosti a ekonomicko-materiálne zabezpečenie oddielu plávania ŠKP Košice

5.6.1 Kritériá úspešnosti

- a) Najreprezentatívnejším kritériom (kritérium s najvyššou váhou) hodnotenia športovej činnosti oddielu je účasť jej členov na vrcholných európskych, prípadne svetových plaveckých súťažiach a podiel na štátnej reprezentácii SR. Ide predovšetkým o súťaže počnúc EYOF (Európsky a olympijský festival mládeže), MEJ (majstrovstvá Európy juniorov), ME (majstrovstvá Európy), Svetová univerziáda, MS (majstrovstvá sveta), OH (Olympijské hry).
- b) Úspešnosť členov oddielu na majstrovstvách SR mužov a žien, dorastu (juniorov) a jednotlivých vekových kategórií žiactva. To je ukazovateľom postavenia oddielu na domácej plaveckej scéne, ale hodnotiť kvalitu oddielov len na základe počtu získaných medailí je zavádzajúce a neobjektívne. Od roku 2003 nastáva v tejto súvislosti v SPF zmena a do praxe sa zvädza komplexnejšie, ale transparentné (jasné) hodnotenie, ktoré vnáša do hodnotenia viac objektivity. Princíp hodnotenia spočíva v sledovaní a hodnotení:
- účasti a umiestnení členov oddielu na vrcholných podujatiach,
 - počtu členov oddielu v reprezentačných družstvách seniorov a juniorov (mladších, starších) SR,
 - počtu prekonaných slovenských rekordov,
 - z poradia oddielov na majstrovstvách SR na základe bodovania finálových umiestnení.
 - najúspešnejší oddiel sa na základe tohto hodnotenia stáva na dobu 1 roka držiteľom Putovného pohára a získava finančnú odmenu a aj Pohár najlepší oddiel plávania SR.
- c) Pre UNITOP (Únia telovýchovných organizácií polície) – kritérium pre výkonnostný šport je finálové umiestnenie do 6. miesta na majstrovstvách SR.
- d) Doplnujúcim kritériom je úspešnosť na iných významných podujatiach akými sú medzinárodné mítingy typu majstrovstvá Českej republiky, Arany Ust, Austria Meeting, Veľká cena Prahy, Brna, Znojma a podobne, kde dochádza k oddielovej

medzinárodnej konfrontácii. Zaraďuje sa tu i aktivita oddielu v organizovaní významných plaveckých podujatí, ako aj úspešnosť v kategórii veteránov (masters).

5.6.2 Ekonomicko-materiálne zabezpečenie

Finančné zdroje

1. Dotačné: podmienené predovšetkým dosiahnutou výkonnosťou a precíznou registráciou.
2. Príspevkové: Závislé na základni a individuálnych príspevkov členov a prípadných sponzorov.

Dotačné finančné zdroje

- a) UNITOP – Únia telovýchovných organizácií polície – dotácie závislé na výkonnosti dorastu, seniorov, reprezentácie, účastníci MEJ, ME, MS a OH.
- b) Slovenská plavecká federácia – SZTK, KÚ SZTK – dotácie závislé na výkonnosti, zohľadňujúce aj úspešnosť na M-SR žiactva a vyšších kategórií.

Príspevkové finančné zdroje

- a) Oddielové príspevky – pravidelné a účelové (doplácanie účasti na súťažiach).
- b) Sponzorské príspevky.
- c) Zvláštnou kapitolou boli finančné a materiálne prostriedky, ktoré do plávania investovalo Športové gymnázium (z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu).

5.7 Prehľad účasti plavcov oddielu ČH/ŠKP na vrcholných európskych a svetových podujatiach (1961-2018)

Tabuľky v tejto časti práce prehľadne ukazujú účasť a výsledky, ktoré dosiahli plavci ŠKP Košice na rozličných súťažiach, ktoré sú v názve samotnej tabuľky.

Tabuľka 2. Družba – súťaž olymp. nádejí soc. krajín

Družba – súťaž olympijských nádejí socialistických krajín					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
1976	Praha Česká republika	Ladislav Hámorský	1961		
1985	Gottwaldov Česká republika	Zuzana Kupčíková	1972		100 a 200 Z - B – finále
1986	Bukurešť Rumunsko	Denisa Kipikašová	1973		200 a 800 VS - A – finále
1986	Bukurešť Rumunsko	Silvia Rusinová	1974		
1987	Pchjongjang Kórea	Silvia Rusinová	1974		3 × 4. miesto
1988	Gyula Maďarsko	Katarína Jonecová	1975		100 P - 8. miesto, 200 P - 6. miesto
1991	Dunaújváros Maďarsko	Peter Česla	1976		100 VS - 3.miesto

Tabuľka 3. Európske OH mládeže

EYOD/EYOF - European Youth Olympic Days/Festival Európske olympijské dni mládeže					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
1999	Esbjerg Dánsko	Michal Parnahaj	1983		400 PP - 18. miesto
2001	Murcia Španielsko	Radka Kandráčová	1987		100 P - 7. miesto – finále 200 P - 7. miesto – finále
2001	Murcia Španielsko	Ivana Matíková	1988		200 M – 13. miesto - semifinále
2001	Murcia Španielsko	Peter Novysedlák	1985		400 VS - 13. miesto - semifinále 200 M - 15. miesto - semifinále
2009	Tampere Fínsko	Zuzana Tencerová	1995	2:14,03 4:43,30 9:48,27	200 VS - 26. miesto 400 VS - 23. miesto 800 VS - 21. miesto
2011	Trabzon Turecko	Nina Furješová	1998	2:29,74 5:15,33	200 PP - 19. miesto 400 PP - 18. miesto

Tabuľka 4. ME juniorov v plávaní

MEJ - majstrovstvá Európy juniorov					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
1976	Oslo Nórsko	Ladislav Hámorský	1961		200 M - 8. miesto
1986	Západný Berlín Nemecko	Radoslav Sedlák	1970		4 × 100 PŠ - 6. miesto ČSFR
1988	Amersfoort Holandsko	Silvia Rusinová	1974		4 × 100 PŠ - 8. miesto ČSFR
1989	Leeds Veľká Británia	Silvia Rusinová	1974		4 × 200 VS - 3. miesto
1993	Istanbul Turecko	Ivana Kernáčová	1978		100 P a 200 P
		Peter Česla	1976		
1994	Pardubice Česká republika	Ladislav Hoksza	1978	4:56,73 4:21,60	400 PP 400 VS
2000	Dunkerque Francúzsko	Miriám Takácsová	1985	0:27,50	50VS - 13. miesto 100 a 200 VS
2000	Dunkerque Francúzsko	Michal Panahaj	1983	2:10,63	200 M - 20. miesto
2001	Malta	Miriám Takácsová	1985		
2001	Malta	Michal Panahaj	1983		
2002	Linz Rakúsko	Radka Kandráčová	1987	0:34,70 1:15,64 2:44,28	50 P - 20. miesto 100 P - 22. miesto 200 P - 27. miesto
2002	Linz Rakúsko	Peter Novysedlák	1985	2:11,92 4:13,94	200 M - 28. miesto 400 VS - 35. miesto
2002	Linz Rakúsko	Miroslava Matíková	1988	1:04,98 2:23,22	100 M - 22. miesto 200 M - 18. miesto
2002	Linz Rakúsko	Zuzana Mimovičová	1989	2:39,66 5:12,28 2:28,40 1:16,16	200 P - 15. miesto 400 PP - 21. miesto 200 PP - 25. miesto 100 P - 27. miesto
2002	Linz Rakúsko	Miroslava Matíková	1988	2:21,02	200 M - 12. miesto
2002	Linz Rakúsko	Ivana Matíková	1988	1:06,29	100 M - 24. miesto
2005	Budapešť Maďarsko	Zuzana Mimovičová	1989	1:15,21 2:40,12 2:29,79 5:08,01	100 P - 22. miesto 200 P - 21. miesto 200 PP - 19. miesto 400 PP - 15. miesto

Pokračovanie tabuľky na ďalšej strane.

Pokračovanie tabuľky z predchádzajúcej strany.

2006	Múritz Nemecko	Ivana Matíková	1988	1.07:03,15 hod.	diaľkové plávanie 5 km - 23. miesto
2008	Sète Francúzsko	Alexandra Farkašová	1992	1.09:11,55 hod.	diaľkové plávanie 5 km - 24. miesto
2010	Helsinki Fínsko	Stanislav Szabó	1992	0:25,86 0:30,39 1:07,99	50 VS - 57. miesto 50 P - 36. miesto 100 P - 45. miesto
2010	Hoorn Holandsko	Alexandra Farkašová	1992		diaľkové plávanie - 5 km
2013	Poznaň Poľsko	Nina Furješová	1998	0:36,34 2:28,10 5:07,95	50 P - 43. miesto 200 PP - 33. miesto 400 PP - 13. miesto
2013	Poznaň Poľsko	Carmen Mikušová	1998	0:29,20 1:05,31 2:18,85 2:22,63	50 M - 36. miesto 100 M - 30. miesto 200 M - 15. miesto 200 M - 16. miesto semifinále
2014	Poznaň Poľsko	Carmen Mikušová	1998	29,25 1:04,20 2:20,16 2:19,90 4:33,35	50 M - 43. miesto 100 M - 30. miesto 200 M - 19. miesto 200 M - 16. miesto semifinále 400 VS - 38. miesto

Tabuľka 5. ME v plávaní

MEJ - majstrovstvá Európy v plávaní					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
1993	Slapy Česká republika	Katarína Hornáková	1976		diaľkové plávanie - 5 km
1993	Slapy Česká republika	Juraj Sýkora	1973		diaľkové plávanie - 5 km
1993	Slapy Česká republika	Ján Bednárik	1976		diaľkové plávanie - 5 km
1995	Viedeň Rakúsko	Gabriela Tesarčíková	1976		diaľkové plávanie - 5 km
1995	Viedeň Rakúsko	Katarína Hornáková	1976		diaľkové plávanie - 5 km
1995	Viedeň Rakúsko	Silvia Rusinová	1974		diaľkové plávanie - 5 km
1995	Viedeň Rakúsko	Peter Česla	1976		diaľkové plávanie - 5 km

Pokračovanie tabuľky na ďalšej strane.

Pokračovanie tabuľky z predchádzajúcej strany.

1995	Viedeň Rakúsko	Ján Bednárík	1976		diaľkové plávanie - 5 km
1997	Sevilla Španielsko	Karolína Benoczová	1981		
2000	Helsinki Fínsko	Karolína Benoczová	1981		diaľkové plávanie - 5 km - 23. miesto
2000	Helsinki Fínsko	Igor Straka	1983		diaľkové plávanie - 5 km - diskvalifikovaný
2001	Anterpy Belgicko	Michal Panahaj	1983		400 VS a 200 M Nastúpil chorý
2002	Berlín Nemecko	Michal Štefaňák	1985		diaľkové plávanie - 5 km - 25. miesto
2006	Budapešť Maďarsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:34,99 1:14,39 2:38,29 2:25,50	50 P - 32. miesto 100 P - 40. miesto 200 P - 26. miesto 200 P - 31. miesto
2010	Balaton Maďarsko	Alexandra Farkašová	1992	1.11:48,0 hod.	diaľkové plávanie - 5 km - 22. miesto
2010	Balaton Maďarsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:33,12 1:11,37 2:34,76	50 P - 23. miesto 100 P - 26. miesto 200 P - 21. miesto šafeta SVK 4x100 PP - 16. miesto
2011	Štetín Poľsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:32,26 1:09,31 2:30,41	50 P - 24. miesto 100 P - 25. miesto 200 P - 29. miesto
2012	Debrecín Maďarsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:32,81 1:11,65 2:39,52	50 P - 22. miesto – 100 P - 34. miesto 200 P - 31. miesto
2018	Glasgow Veľká Británia	Carmen Mikušová	1998	2.10:01,50	diaľkové plávanie 10 km - 28. miesto

Tabuľka 6. MS v plávaní

MS - majstrovstvá sveta v plávaní					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
1973	Belehrad Juhoslávia	Milan Hrouda	1953	54,20	100 VS -18. miesto československý rekord
1994	Rím Taliansko	Katarína Hornáková	1976		diaľkové plávanie -5 km
1994	Rím Taliansko	Juraj Sýkora	1973		diaľkové plávanie -5 km
2001	Fukuoka Japonsko	Karolína Benoczová	1981		diaľkové plávanie -5 km – diskvalifikovaná

Pokračovanie tabuľky na ďalšej strane.

Pokračovanie tabuľky z predchádzajúcej strany.

2010	Roberval Kanada	Alexandra Farkašová	1992	1.10:42,09 hod.	diaľkové plávanie -5 km - 31. miesto
2013	Barcelona Španielsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:32,79 1:11,67	50 P - 41. miesto 100 P - 42. miesto

Tabuľka 7. MS juniorov v plávaní

MSJ - majstrovstvá sveta juniorov v plávaní					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
2005	Rio de Janeiro Brazília	Zuzana Mimovičová	1989	0:33,83 1:13,23 2:36,58 5:04,33	50 P - 15. miesto 100 P - 15. miesto 200 P - 14. miesto 400 PP - 15. miesto
2013	Dubai Spojené arabské emiráty	Carmen Mikušová	1998	1:05,11 2:20,49 5:13,90	100 M - 32. miesto 200 M - 21. miesto 400 PP - 31. miesto
2015	Singapur	Carmen Mikušová	1998	2:16,95 2:07,83 4:26,43 5:00,57	200 M - 15. miesto 200 VS - 45. miesto 400 VS - 36. miesto 400 PP - 23. miesto

Tabuľka 8. Letná svetová univerziáda

LSU - letná svetová Univerziáda					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
2007	Bangkok Thajsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:35,36 1:15,98 2:42,09 5:08,33	50 P - 40. miesto 100 P - 35. miesto 200 P - 30. miesto 400 PP - 24. miesto
2009	Belehrad Srbsko	Zuzana Mimovičová	1989	0:33,89 1:12,39 2:43,39 2:26,09	50 P - 30. miesto – 100 P - 24. miesto 200 P - 24. miesto 200 PP - 21. miesto štafeta SVK 4 × 100 PP - 11. miesto
2011	Shenzen Čína	Zuzana Mimovičová	1989	2011	Shenzen Čína
2013	Kazaň Rusko	Zuzana Mimovičová	1989	0:32,87 1:11,29 2:35,91	50 P - 20. miesto – 100 P - 20. miesto 200 P - 18. miesto

Tabuľka 9. MS stredných škôl ISF – WSCH

Majstrovstvá sveta stredných škôl ISF – WSCH					
Rok	Mesto / štát	Meno plavca	Rok narodenia	Čas v min.	Umiestnenie
2015	Poznaň Poľsko	Jakub Mohlér	1998	0:52,89 0:24,76	100 VS - 5. miesto 50 VS - 6. miesto
2015	Poznaň Poľsko	Carmen Mikušová	1998	1:00,07 1:00,15	100 VS - 21 miesto 100 M - 9. miesto
2015	Poznaň Poľsko	Kristína Horvátová	1999	0:35,53 1:18,27	50 P - 9. miesto 100 P - 11. miesto
2017	Budapešť Maďarsko	Peter Semanco	1900	1:09,93 0:31,01	100 P - 10. miesto 50 P - 9. miesto
2017	Budapešť Maďarsko	Lucia Kubová	1902	1:09,98 1:02,66	100 Z - 10. miesto 100 VS - 14. miesto
2017	Budapešť Maďarsko	Kristína Horvátová	1999	0:34,81	50 P - 6. miesto

Prieliv La Manche

16.08.2017 (Veľká Británia – Francúzsko), prvá slovenská plavkyňa Zuzana Jusková, nar. 1974, vytvorila rekord SR s časom 11 hod 16 min (spracované na základe podkladov z osobných archívov Juraja Skálu a Štefana Bottlíka).

Poznámka: Chýbajúce údaje v niektorých tabuľkách v tejto časti práce neboli v žiadnych archívnych podkladoch.

6 Závery

Plavecký oddiel ŠKP Košice patrí k najúspešnejším plaveckým športovým klubom v rámci SR.

Športové plávanie sa na území Slovenska začalo rozvíjať len pozvoľna. Za prvé míľniky možno považovať výstavbu krytej plavárne v Bratislave v roku 1895. V uvedenej dobe však nemohli existovať slovenské kluby a tak plávanie bolo v náplni maďarských spolkov a klubov. V Košiciach však bol regulárny bazén, ale pre potreby maďarského klubu.

Až vznik ČSR podmienil po roku 1918 vznik slovenských telovýchovných a športových subjektov, medzi ktorými boli aj československé športové kluby (ČsŠK), ktoré vznikli s takýmto názvom vo viacerých slovenských mestách, vrátane Košíc, kde však plávanie malo tradíciu už z obdobia Rakúska-Uhorska. Po vzniku ČsAPS sa mohli aj slovenské športové oddiely etablovať postupne v československých plaveckých súťažiach. Z telovýchovných organizácií mala toto privilégium na základe príslušných dohôd len telovýchovná organizácia Sokol, ostatné telovýchovné organizácie, ktoré pôsobili na území Slovenska, sa na súťažiach ČsAPS nezúčastňovali a to aj napriek tomu, že plávanie zahŕňali. K úspechom košického plávania patrí nielen účasť na OH mládeže, ale aj dobré výsledky v ženskom plávaní.

Vojnová Slovenská republika v rokoch 1939 až 1945 nepriniesla rozvoj plávania – naopak, Košice pripadli Maďarsku, čím slovenské plávanie (a vôbec slovenský šport) prišlo o silnú športovú baštu. V rámci Slovenska, aj napriek organizovaniu majstrovských súťaží, bolo plávanie v tieni najmä futbalu.

Po druhej svetovej vojne, do roku 1948, zostal v podstate český a slovenský šport rozdelený v rámci republikových organizácií (Slovenská ústredná športová rada a Český všesportovní výbor) a len postupne sa obnovovali súťaže. V uvedenom roku však komunistická strana prebrala v ČSR moc a telovýchovu, šport i turistiku násilne zjednotila na báze Sokola, kde bolo plávanie len komisiou. V prvej polovici 50. rokov 20. storočia vznikli dobrovoľné športové organizácie a medzi nimi aj ČH pri ministerstve vnútra. ČH vznikla i v Košiciach, ale plavci boli súčasťou oddielu Jednota Košice až do roku 1961, keď jednota Košice prešla pod ČH. Tu sa začala písať bohatá história plaveckého oddielu ČH/ŠKP Košice a to v rozličných kategóriách i disciplínach plaveckých športov. Materiálne podmienky však neumožnili rýchlejšie napredovanie výkonnosti až do roku

1986, kedy pribudol 50 m a 25 m bazén. ČH Košice existovala v takejto podobe až do spoločenských zmien v roku 1989, keď sa klub premenoval na ŠKP a stal sa aj súčasťou občianskeho združenia UNITOP.

Následne medziľudské vzťahy spôsobili nezmyselné rozdelenie oddielu na dve časti – samotné ŠKP a OŠG, čo športu samotnému neprospelo a tak v roku 1998 došlo k opätovnej fúzii uvedených subjektov pod ŠKP.

V ČH/ŠKP sa vystriedalo na trénerských postoch mnoho vynikajúcich odborníkov, ktorí pripravovali plavcov na vrcholné športové podujatia. Ich zoznam by bol dlhý, preto sa na tomto mieste o nich nezmieňujeme menovite. Uvádzame ich priamo v príslušných podkapitolách 5. kapitoly tejto práce. Rovnako ani športovcov, ktorí dosahovali dobré úspechy nielen na úrovni ČSSR, či SR, ale aj na medzinárodných súťažiach charakteru kontinentálnych či svetových majstrovstiev, univerziád, multistretnutí, OH mládeže a pod.

Plavci tohto oddielu dosahovali vynikajúce výsledky aj v diaľkovom plávaní, či pre prekonávaní slávneho prielivu La Manche.

ŠKP Košice má dlhú a bohatú históriu, za ktorou stoja konkrétni ľudia, ich práca či športové výkony. Veríme, že aj v budúcnosti si toto postavenie klub udrží a bude zaujímať pevné miesto v rámci slovenského plávania.

Predkladaná diplomová práca vhodne vyplní medzeru v slovenskej plaveckej športovej historiografii a veríme, že bude vhodnou pomôckou nielen pre oddiel ŠKP Košice pri prezentovaní jeho úspechov, ale nájde si svoje miesto aj medzi slovenskými športovými historikmi, ktorým môže pomôcť v ich práci.

7 Zhrnutie

Predkladaná diplomová práca mapuje históriu plaveckého klubu ŠKP Košice v kontexte športového plávania v Československu a na Slovensku.

Plavecký klub ŠKP Košice (pôvodne ČH Košice) existuje od roku 1961 a od roku 1989 sa nazýva ŠKK Košice.

V priebehu svojej histórie zaznamenal mnoho úspechov svojich športovcov na národných i medzinárodných súťažiach v plávaní. Klub bol a stále je najlepší v diaľkovom plávaní na Slovensku, výsledkom čoho je napr. aj pokorenie kanála La Manche.

Materiálne podmienky tohto plaveckého klubu neboli vždy optimálne a odrážali sa od možností štátu a subjektov v oblasti financovania výstavby športovísk.

Plavecký klub ŠKP Košice dlhodobo patrí medzi najlepšie kluby v rámci Slovenskej plaveckej federácie.

Úspešných športovcov i trénerov tohto klubu možno nájsť v relevantných častiach tejto práce.

8 Summary

This diploma thesis maps the history of the swimming club ŠKP Košice in the context of sports swimming in Czechoslovakia and Slovakia.

Swimming club ŠKP Košice (formerly ČH Košice) has existed since 1961 and since 1989 it has been called ŠKP Košice.

Throughout its history, it has seen many athletes' success at national and international swimming competitions. The club was and still is the best in long-distance swimming in Slovakia. The result of this is the humiliation of the La Manche.

The material conditions of this swimming club were not always optimal and reflected from the possibilities of the state and entities in the field of financing the construction of sports grounds.

Swimming Club ŠKP Košice has long been one of the best clubs in the Slovak Swimming Federation.

Successful athletes and trainers of this club can be found in the relevant sections of this work.

9 Referenčný zoznam

Publikované pramene

1. Bobřík, M. & F. Seman, et. al. (2010). *90 rokov vysokoškolského športu na Slovensku*. Bratislava: Slovenská asociácia univerzitného športu.
2. Bobřík, M. & F. Seman. (2012). *50 rokov histórie Telovýchovnej jednoty Slávia Univerzita Komenského Bratislava*. Bratislava: Telovýchovná jednota Slávia Univerzita Komenského v Bratislave.
3. Bosák, E. et al. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha: Olympia.
4. Dvořák, P. (1976). *Odkryté dejiny II*. Bratislava: Pravda.
5. Ďjakov, V. A. (1976). *Metodológia histórie v minulosti a súčasnosti*. Bratislava: Pravda.
6. Grexa, J. (2018). *Mílniky slovenského športu*. Bratislava: Slovenský olympijský výbor.
7. Hoch, M. & V. Černušák. (1978). *Plavání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
8. Hostačná V. (1969). *Orel na Slovensku v letech 1919–1938*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu.
9. Jarušek, F. (1967). *Plávanie*. In: Perútka, J. (Ed.) *Športy na Slovensku*. Bratislava: Šport.
10. Kalečík, Ľ. (2006). *História plaveckého športu na Slovensku v rokoch 1918–1945*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
11. Neuls, F., Svozil, Z., Viktorjeník, D. a J. Dub (bez uvedenia roku vydania). *Plavání (příručka pro studující tělovýchovné obory)*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury. Retrieved 25. 11. 2019 from the World Wide Web:<http://iks.upol.cz/wp-content/uploads/2014/04/Plav%C3%A1n%C3%AD.pdf>
12. Perútka, J. (1980). *Dejiny telesnej kultúry*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
13. Perútka, J., Marek, J., Grexa, J., Kössl, J., & Reitmayer, L. (1988). *Dejiny telesnej kultúry*. 2. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

14. Perútka, J. & J. Grexa (1995). *Dejiny telesnej kultúry na Slovensku*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
15. Ružbarský, P. & M. Turek. (2003). *Teória a didaktika plávania a základy športového tréningu*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.
16. Sedláček, T. (2017). *Úloha časopisu Športový svet v rokoch 1945 až 1948*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta telesnej výchovy a športu.
17. Seman, F. (2018). *Slovenská ústredná športová rada vo vojnovej Slovenskej republike (1939-1945)*. Telesná výchova a šport, 28/1, 20-23.
18. Seman, F. (2018a). *Slovenská ústredná športová rada v období rokov 1945 až 1948*. Telesná výchova a šport, 28/2, 35-38.
19. Souček, L. (2010). *Naši olympijskí medailisti a olympionici. Olympijskí medailisti a olympionici zo Slovenska a spojení so Slovenskom*. Bratislava: Slovenský olympijský výbor.
20. Torkos, J., J. (1765). *Balneum aque dulcis oder Bericht von der Lage, Wässern und Luft der königlichen Freystadt Pressburg*. Pressburg.

Periodiká

1. Pressburger Zeitung, 27.05.1828.
2. Slovák, 14.03.1944.
3. Športový týždeň, 06.03.1946.

Archívy

1. Archív Juraja Skálu.
2. Archív Štefana Bottlíka.
3. Archív Zuzany Mimovičovej.

Autor ďakuje za povolenie využívať osobné archívy Juraja Skálu, Štefana Bottlíka a Zuzany Mimovičovej.